

Govor za proslavo

No, zdaj si lahko malo oddahnem! Mimica je odšla v šolo, kosilo zanjo je bilo k sreči pravočasno gotovo. Ta presneta druga izmena! Zdaj pa h govoru za dan žena. Obljubo moram držati, pa še predsednica sindikata sem. Takole bi začela: **Drage sodelavke, spet smo se zbrale na skromni zabavi, da počastimo in praznujemo 8. marec, dan, ki nas živo spominja, da živimo v državi, kjer je skrb za zaposleno ženo na prvem mestu.** Kaj pa to šumi? O groza, mleko je prekipelo! Ko sem že pri štedilniku, pa bom dala kuhat še krompir, da ne bo mož norel, ker ne bo kosila na mizi, ko se vrne iz službe. Kje sem že ostala? Da, naša družba pozna **popolno enakopravnost moža in žene...** Nekdo zvoni. Ne, draga sosedica, res ne morem jutri z vami na izlet, perilo imam že tri dni namočeno, pa je zadnji čas, da ga operem. Moj mož? Njemu pa tega res ne morem naprtiti, bo takoj ogenj v strehi! Na svidenje! Nadaljujmo: **Kje so že tisti časi, ko je bila žena služkinja svojemu možu in otrokom...** Malo me boli glava, vzela bom tableto. To je najbrž od oči, šivanje po večerji me res ubija. Torej: **Številni gospodinjiski servisi ji lajšajo breme...** Saj res, vozil si moram napraviti na robec, da ne pozabim: popoldne moram med malico skočiti iz tovarne po meso, zjutraj ga niso imeli. Hm: **Dobro založena trgovska mreža ji omogoča...** Krompir že vre. Kolikokrat ga bom danes še kuhala? Najprej za Mimico, ona obeduje ob enajstih, potem zase in moža, midva jeva ob enih, fant pa pride iz delavnice ob pol treh, njemu moram kaj drugega pripraviti, da ne bo jedel preveč postano. Pa pišimo: **Moderni gostinski obrati s ceneno hrano ji odvzamejo skrb za prehrano družine...** Spet me zbada v križu. To je od prepaha v tovarni. K zdravniku bom morala, toda znova bo šlo celo dopoldne med čakanjem v ambulanti. No: **Zdravstvena zaščita današnje žene je važna pridobitev...** Telefon! Halo! Sestanek društva prijateljev mladine? Pojutrišnjem? In to na edini prosti popoldan v tednu! Prav! **S prehodom na 42-urni delavnik dobiva naša žena nove viře prostega časa, ki ga bo s pridom uporabila za udejstvovanje v...** Hitreje moram končati, kajti Mimici moram še pobarvati sliko, jutri bo tovarišica pobrala risbe. Spet ji je zmanjkalo časa, toliko predmetov se je morala naučiti. Dodajmo: **Reformirana šola odvzema naši materi skrb za izobrazbo njenih otrok...** Moževa srajca! Pri prči jo moram zlikati, zvečer gre na zabavo kolektiva. Ali bi šla z njim? Ne, ne, ne morem si tega privoščiti, ob sedmih se vrnem iz službe in čaka me Mimičina obleka. Pri današnjih cenah je res nemogoče trošiti denar še za konfekcijo. Naj pristavim: **Z dvigom standarda se izboljšuje tudi položaj naše žene...** Tako, še v trgovino skočim, potem pa govor lepo na čisto prepisem. Res me zanima, če lepo teče. Zdi se mi, da sem nanizala lepo vrsto misli. Pošast, kako se mi je pa to zapisalo?!

Druga izmena nas živo spominja, da živimo v družbi, kjer mož nori, ker pozna popolno enakopravnost žene in služkinje. **Gospodinjiski servisi ji napravijo vozil na robec. Trgovska mreža je zavrela in postani gostinski obrati ji odvzamejo skrb med čakanjem v ambulanti. Prepih v zdravstveni zaščiti je važna pridobitev prostega časa. Telefon dobiva nove viře udejstvovanja v likanju kolektiva. Mimičina obleka čaka na dvig standarda in položaj naše žene je treba na čisto prepisati...**

VILKO NOVAK



Lepa arhitektura kmečke hiše v Zmincu v Poljanski dolini — Foto: A. Triler

Prazniki brez vode



Karel Mihelčič

Hiš je dišalo po potoci, ljudje so se drenjali po trgovinah z nakupi daril in priboljškov za praznike. Toda tega, kar je človeku



najbolj potrebno — vode, tega vse mesto ni imelo. To je bilo v Kranju za božične praznike 1940. leta. Kar na lepem je v vodovodnih ceveh zagrgljalo in iz pip ni bilo več niti kapljice. Nastale so grčice pred vodnjakom na Gasilskem trgu, pred gledališčem in na »Bekselnu«. Ljudje so morali od daleč nositi in varčevati z vodo, ki niti ni bila najbolj čista. Jezili so se na vodovod, govorili o vzrokih in nestrpnostno pričakovali vesti o

popravljenih in izgledih za vodo. Celotno praznično ozračje je bilo skaljeno. »Takrat sem jih veliko slišal od ljudi, pravzaprav največ v mojem štiridesetletnem vodovodnem delu!« je ondan dejal vodovodni mojster **KAREL MIHELČIČ**, ko je odhajal v pokoj. Takrat, kot je pravil, so morali delati dva dni in eno noč neprestano brez počitka in to v najhujšem mrazu. Ljudje pa so hodili gledat, spraševali so, se hudovali, kle-

li... Počila je namreč glavna cev globoko pod zmrznjeno zemljo blizu vodovodnega stolpa. Voda je kar hitro zalila vso okolico in jo spreminjala v obširno ledeno jezero. »Enkrat pa sem bil že med mrtvim!« je še povedal Mihelčič, ko je pravil o svojih spominih štiridesetletnega dela. Bilo je neke hude zime z visokim snegom. Kot vodovodni mojster je z drugimi šel na ogled po vseh vodovodnih napravah. Gaziti

so morali po snegu in udiralo se je do pasu. Ob tem naporu mu je nečadoma opešalo srce, Omahnil je v sneg. Prestrašeni sodelavci so ga naložili na sani in spravili do Kovača v Zgornji Beli in bili prepričani, da je mrtev. Takih spominov ima Mihelčič veliko. Ob odhodu v pokoj mu je kolektiv Vodovoda pripravil primerno svečanost z darili in mu zaželel še veliko zdravja in letnih dni.

K. MAKUC

Vpliv žensk na politiko



Prva žena Francije Yvonne de Gaulle z generalom in bivšim zahodnonemskim kanclerjem Adernauerjem

Druga roka državnikov

ZA ZAKON velja pravilo, da žena podpira tri ogle, mož pa četrtega. Kakšen pa je delež žen najvišjih državnikov pri opravljanju odgovornih državnih nalog? Ali njihov vpliv občutimo? Ali se vmešavajo v državne zadeve svojih mož? Ali je njihova vloga pri važnih odločitvah velika?

Zgodovina, najboljša učiteljica, nas uči, da so žene večkrat delile enako usodo kot njihovi možje — vladarji. Večina francoskih kraljic je našla smrt pod giljotino. Tudi v novejši zgodovini že-

ne delijo usodo prav zaradi visokih položajev njihovih mož.

Na splošno moramo priznati, da se žene preveč ne vmešavajo v politiko, da pa s svojim vplivom ugodno posredujejo v težkih in napetih odnosih.

Lady Bird

ZENA ameriškega predsednika Johnsona je ob neki priložnosti rekla, da ima žena državnika, ki sodeluje v važnih svetovnih političnih odločitvah »sedež v prvi vrsti«. Ta drobna ženska, s temnimi očmi, je zadržala živo zanimanje za ljudi. Je trdnega značaja in zelo nadarjena. Ker je s svojim možem veliko potovala po tujih deželah se je navadila tudi javno govoriti in nastopati. Razen tega ima predsednikova žena velik smisel za poslovne zadeve.

Čeprav žena ameriškega predsednika ne ve za vsebino važnih sej, je vendar dobro poučena o političnih zadevah. Običajno o politiki doma ne govori. Vendar se »lady Bird« dovolj zanima za svojega moža, skrbi za njegovo prehrano, pripravi mu obleke in gleda, da svojega moža vedno sprejme že pri vratih. Študirala je na teksaški univerzi in diplomirala iz novinarstva in umetnosti.

Madame de Gaulle

PRVA ZENA Francije, gospa Yvonne de Gaulle živi v Parizu precej povlečeno. V Elizejski palači je skoraj ni videti. V kuhinji velike palače se skoraj ne spominjajo, da bi jih obiskala. Tudi v Parizu so ljudje zelo berzbrilni do svoje prve ženske. Lahko se ves dan potika po pariških trgovinah, pa ne bo pohitela za njo nobena televizijska kamera.

Čeprav s svojim nastopom nikogar ne ogreje, skrbi generalova žena za moralne lastnosti generalovih sodelavcev. Prav zaradi moralne doslednosti se je bojijo vsi francoski ministri. Yvonne de Gaulle je tudi vzorna katoličanka. Ne smeji se veliko. Njene si ve oči se smejejo samo, če je v družbi otrok.

Osnovno pravilo prve francoske žene je ostati v ozadju in izpolniti sleherno željo svojemu možu. Njen zakon, ki je še vedno harmoničen, nima značilnosti modernega zakona, temveč temelji na zakonskih navadah iz prejšnjega stoletja.

Na splošno ima madam de Gaulle precejšnji vpliv na francosko politiko. Neki ugleden delogist in postal minister samo zato, ker se je generalova žena bala, da bi general postal pod njegovim vplivom prevelik bohem. Po sebnostrogo gleda na ministre, ki so še neporočeni. O njihovem življenju se do podrobnosti zanima.

Nina Hruščova

SKORAJ ni bilo večjega državnika, ki bi odšel sovjetski premier brez spremstva svoje žene. Že njena pot v Ameriko, je pokazala, koliko simpatij si je Nina Hruščeva pridobila v kratkem času. Ker govori zelo tekoče angleščino, se je s preprostimi ljudmi hitro sporazumela.

Nina Hruščova se je že nekajkrat lotila političnih nalog, ko je po ameriški televiziji nagovorila ameriške žene za miroljubne odnose med ZDA in Sovjetsko zvezo.

»KDOR SE ne zna premagovati, bo doživel, da ga bodo drugi premagali.«

M. Luther King, ameriški črnski voditelj

»SLAVA je spomenik hitrimi nogami.«

F. Mavrič, francoski akademik

»NAJVEČJA bolezen današnjega časa so — prometne nesreče.«

G. A. Harnack, nemški zdravnik

»ZGODOVINA nas med drugim uči tudi, kako s ponareja.«

S. J. Lec, poljski satirik

REKLI SO...

»NAJREDKEJSI človek na našem planetu je — normalen človek.«

John Priestly, angleški književnik

»DOBRO bi bilo, da b se Nemci malo zamislili ker v inozemstvu velike raje kupujejo njihove avtomobile kot pa knjige.«

G. Shloker, francoski založnik

»ZENSKE, ki nimajo le pib nog, jih najlaže skrivjejo z globokim dekoltejem.«

H. Getz, angleški modni kreator



Vseeno preveč

Znani filmski igralec Curd Jürgens hoče imeti za svojo vilo v Cap Ferratu (Côte d'Azur) 3,5 milijona mark. Čeprav bo kupec dobiti tudi posebne krznenе odevje, se še ni našel reflektant.

Danska princesa se je odločila

Danska prestolonaslednica, 23-letna princesa Margarete, se je dokončno odločila za poroko. Po krajšem potovanju z Ulrikom von Haxthausnom se je zaljubila vanj. 28-letni baron je sekretar v zunanjem ministrstvu.

Prvi ženski kandidat za predsednika ZDA

Med dolgimi biografijami senatorjev Bele hiše vzbuja pozornost kratek razglas senatorke za okrožje Maine. Napoveduje, da bo 67-letna M. C. Smith prvi kandidat za predsednika ZDA. Je hčerka frizerja, ki je zaposlen v Beli hiši. Zastopa republikansko stranko.

Rolls-royce za kuharico

Zakonca Derval, lastnika zabavišča Folies Bergère, sta sklenila, da se mora njuna kuharica izpopolnjevati. Vsak dan obiskuje posebno kuharsko šolo. Vozi pa se z rolls-roycem

STUDOR V BOHINJU je manjša vasica v Zgornji dolini, ki je dobila ime po istoimenskem hribu, pod katerim leži. Vanjo ne pridemo neposredno po cesti, ki pelje skozi vasi Zgornje bohinske doline na Koprivnik in Gorjuše ter naprej na Poljuko, ampak malo pred Srednjo vasjo, ob značilnem zaselku stogov (dvojnih kozolcev) zavijemo levo. Hiše in gospodarska poslopja, do katerih pridemo, so značilna za Bohinj, tipično alpska, gospodarska osnova jim je živinoreja. Te lepe arhitekture je v Bohinju vse manj. Srednja vas, kjer so bili še pred zadnjo vojno najlepši bohinski stegnjeni kmečki domovi živinorejskega tipa, je bila po požaru v veliki meri obnovljena. Vendar prav v tej vasi najdemo tik ob cesti eno najstarejših stavb v Bohinju — kaščo iz začetka 17. stoletja, ki je zidana in še zdaj služi svojemu namenu, čeprav je zunanjsčina ob cesti že precej prenovljena.

Studor je tipična kmečka vasica, kjer število prebivalstva po vojni v glavnem stagnira. Pobrskajmo o tem malce po statističnih podatkih: 15. marca 1948 — 174 prebivalcev, 31. februarja 1953 — 188, 31. marca 1959 — 183, 31. marca 1960 — 181, istega dne leta 1961 — 175, leta 1962 — 180 in lani 31. marca — 177 prebivalcev.

Ljudski pesnik in kmet

V Studorju je kmetija, kjer se po domače reče pri Ukc. Njen gospodar je Ukčov Fronc — Franc Cvetek, ki je trdna bohinska grča, tako kot vsi, ki tu in po visokih planinah obdelujejo polja in pasejo živino. Žuljave roke ima in ostre poteze na obrazu, ko pa kdaj pa kdaj v večerih sede k papirju in vzame svinčnik v roke, mu verzi kar sami polnijo papir. Preprosto v bohinskem dialektu, po domače, o domačih problemih, težavah in radostih, o življenju in delu planšarjev, o sporih z gozdarji okrog razmejitve pašne in gozda, o bohinskem turizmu, hotelih in cenah, pa kanec kritike vmes — to je vsebina njegovih pesmic. Vsako leto jih bere na Kravjem balu, številni obiskovalci navdušeno pozdravljajo njegove domislice, Bohinjci in Bohinjke pa pravijo: »Kajne, kako lepo je govoriti!« Ko ga povprašate, kdaj piše, vam poreče: »Sinoči sem to napisal, po večerji. Vsedel sem se in kar hitro spravil skupaj.« Niha natipkano, kar na roko napiše, vendar lepo in čitljivo.

Ne morem si kaj, da ob tej priložnosti povem, da mi Ukc že nekaj let nazaj vsakokrat na Kravjem balu dá svoje pesmice, da jih prepišem. »Samo tebi jih dam!« pravi, »nikomur drugemu.« Res ne vem, kako to, vendar sem kar precej ponosen na to. Že nekaj let shranjujem te pesmice in nekaj bi jih zdaj rad posredoval našim bralcem.

O težavah v planini pravi planšarica takole:

*Lepa si gorska bohinska dolina,
žalostna sta pa planšar in živina;
ne ve, kam naj žene krave past,
ker ga preganjata gozdar in oblast.*

Bolj korajžen planšar pa ji odgovori:

*Planšarjem se od daleč bliska,
da bo minila tud ta stiska;
kjer so polja od pšenice,
je draga paša za telice.*

*Ce bi jim zgub ne krila banka,
bi že zdaj ne imel obstanka;
živina je za gorske kraje,
kjer se pase brez ograje.
V ravnine traktor in pšenico,
pa bomo imeli polno žlico.*

Pa še nekaj pikrih na rovaš bohinskega turizma in njegovih »nevarnosti«:

*Bohinj je lep in očarljiv,
je pa tudi zapeljiv.
Može, ki še srne streljajo,
žene naj v Bohinj spremljajo.
Možem hodite v podporo,
ko vživajo planinsko floro.
Če može pustite same,
čut samote jih prevzame;
ko so že mal bolj spočiti,
začnejo na sprehod hoditi,
kramljajo s sosedomi
s prijaznimi besedami.
Ko pa zvečer zapoje sova,
postaneš lahko mlada vdova.*

*Cimprej podajte se v planino,
dokler ni preveč zmrljine;
tam se v družbi »divje koze«
iznebite vse nervoze.*

Lepoto planin opiše takole:

*Meščani imajo cirkus, kino,
planšarji imamo pa planino;
ko zjutraj v gore sonce sije,
je to lepše od televizije.*

*Posebno pa še tisti kosi,
k'se koplje gorsko cvetje v rosi.
V nebo štrle skale in jase,
na njih predrzno gams se pase.*

Lani je Ukčov Fronc za zaključek povedal na Kravjem balu takole:

*Za konec vam še to povem,
da vsega povedati ne smem,
ker vidim tamle ženo stati,
k'se jo mora tudi planšar bati.*

Rovti v Ukancu

Studorški kmetje imajo svoje prve planine — rovte imenovane — v Ukancu. Ta lepi delček Bohinja postaja v zadnjih letih vse bolj turistični, s čimer izginjata od tu lepota in mir, značilna za neskomercializirano gorsko pokrajino.

V Ukancu imajo vsi kmetje, ki spomladi in jeseni tu pasejo svoje trope (trop je skupina krav, navadno 6 do 8, ki pripadajo enemu gospodarju; ena krava v vsakem tropu ima zvonec — zvončarica), svoje staje za živino in hiše za stanovanja planšarjev in planšaric. V najbolj prvotni obliki se je do danes v Ukancu ohranila Andrejeva staja in hiša. Hiša ima trocelični tloris. V sredi je veža z odprtim ognjiščem, levo je »hišca« s posteljo in pečjo, desno pa »čevder« za mleko in druge pridelke in živila.

Prav bi bilo, da bi Gorenjski muzej v Kranju poskušal zavarovati v prvotni obliki nekaj teh bohinskih planšarskih stanov, tudi tiste v višjih planinah, kjer se planšarji zadržujejo s svojo živino preko leta.

A. TRILER



Ukčov Fronc iz Studorja je pred dnevi, ko smo ga obiskali, pripravil les, katerega so s torjem potem odpeljali na žago



Edino na Kravjem balu in Kmečkih občeti Bohinjci še kažejo svoje stare šege in navade ter stara oblačila, orodja itd. — Na sliki: planšar v tipični noši za pastirski praznik

Ljudski pesnik iz Studorja

Zenski praznik

Kako bo letos izpadlo praznovanje dneva žena v naši EE, vam za sedaj ne morem povedati, povem vam pa lahko, da je bilo lansko leto zelo na aubiks.

Povabljenke so prišle tako »nabegecane«, da je bila proslava podobna bolj modni reviji, laske pa so imele tako našopirjene oziroma natopirane v košate snope, da sem s strahom pri vratih vprašal tovarišičko Mico: »Al' je to vse glava!« Njihovi obrazci so bili po proslavi vsled serviranih limonad zelo kislji. Šele pozneje so se lica nasmejala, ko je priplaval po mizah liker, pivo, vino itd. Politke mize so ustvarjale videz, da so dušice že na tekočem s svojim delom. No, so tudi bile. Saj so žvrgotele vse znane in nezane arije in slavospeve svojim možičkom in na njihov račun, to je poguma, pohlevnosti itd. povedale nekaj okroglih. Nekaj sem

si jih zapomnil, pa vam jih bom kar povedal, ker je danes ravno tak praznik, ko se veliko govori o »desvici«. Prvi vic bi se glasil takole:

Iz cirkusa je pobegnil lev, pa se je zatekel v stopnišče neke hiše. V tej hiši je stanoval Pepe Potonfelj. Pepe Potonfelj se vrača opolnoči nakajen iz gostilne. Na stopnišču pred njim zarenči lev. Pepe se oddahne: »Jaj, kako sem se ustrašil, sem mislil, da me čaka žena, pa je — hvala bogu — samo lev!«

Pa še enega:
Žena sedi na divanu in bere, mož si šiva gumb k hlačam in gode:

Žena: Kaj brundaš venomer?

Mož: Res nisem vedel, da si bom moral sam v zakonu gumb prišivati.

Žena: Mar si mislil, da boš v zakonu kar brez gumbov okoli hodil!

Neznano kam se je že pred dvema dnevnoma izgu-

bil moj mož. Tragika je v dejstvu, da mi je odnesel vso svojo mesečno plačo.

Njegovi posebni znaki so: srednje postave, rdeč nos, vonj po alkoholu in sliši na ime: Matevž na!!! Kdor bi ga opazil, naj javi na naslov: Mira Radekola, Vinski graben.

No, še bi jih pisal, pa se moram udeležiti tudi letošnjega praznovanja, zato ob zaključku mojega pisanja na zdravje in vroče čestitke vsem Mickam, Franckam, Vijolicam, Rosicam, Porcijunkulam, Rebekam itd. k njihovem prazniku z željo, da ga bodo na današnji dan zaokrožile v duhu: »Kaj nam pa morejo, če smo enkrat v letu veseli?« Zdravja in odklovanjem z redom »žganc I. stopnje« pa bi dal vsem ostalim gospodinjam, ki se ukvarjajo z dnevno problematiko »Kaj naj skuham????« in pri tem tako večje sučejo, stiskajo in coprajo denarnico na vse mile viže, da še vedno z zadnjimi fiki lahko dohajajo skakajoče cene.

GREGA

Ekonomске cene in upokojenci

Bilo je v nedeljo, na prvi dan v tekočem mesecu, ki mu terem je že zadnjič bila beseda. Neroda nerodna je tako štorasto priletel v sobo, da mi je zbil moj tranzistor na tla. Ko je tranzistor že padal proti tlu, je bilo iz njega slišati samo še glas reporterja: »kaki-
na škoda...«

ti jo spet pridrvi nebodigatredan v tekočem mesecu, ki mu terem je že zadnjič bila beseda. Neroda nerodna je tako štorasto priletel v sobo, da mi je zbil moj tranzistor na tla. Ko je tranzistor že padal proti tlu, je bilo iz njega slišati samo še glas reporterja: »kaki-
na škoda...«

»Si videl, zdaj so pa še avtobus podražili od treh na štiri kovače! To ti hitijo povijevati cene! Veš, jaz sem z ženo igral na loteriji, pa sva zadnjič zadela 50 jurjev. Mojemu mulcu, ki je star 12 let, sem podaril enega jurja za spomin. Pa veš kaj je ošpčil? Včeraj se je ves dan vozil z mestnim avtobusom gor in dol, tako da je zapravlil celega jurja. Ko sem ga prijel za ušesa, se ti pa izgovarja, da se po tri kovače ne bo nikoli več vozil, pa je izrabil zadnjo priložnost. No, za ostalih 49 jurjev pa si nameravava žena in jaz kupiti vsak po eno obleko, seveda bolj preproste kvalitete. Ker pa še ne veva, kakšne bodo nove pokojnine, bova še počakala zaradi mere, da nama ne bodo pretesne ali pa preoblapne. Ampak, veš kaj, s temi cenami ga pa lomijo, kar se da! To je pa že preveč, kar delajo! O, hudiča, kaj je tranzistor utihnil? Pa ne, da se je pokvaril! Saj ni čuda, današnja kvaliteta!«

Medtem ko je on govoril, sem premišljeval, kako bi ga najhitreje odpravil. »Glej,« sem mu rekel, »vse to gre po planu. Odkar imamo kontrolne komisije za cene, ne gre več tako gladko kot prej. Zdaj mora vsak opravičiti podražitev svojega artikla. To se pravi, da so sedaj cene zakonite in po vseh predpisih veljavne. Če pomisliš, morajo biti pri uradu za cene in pri kontroli cen res veliki reveži. Le pomisli, kako hitro gre sedaj od rok tole novo formiranje cen, odkar imamo instance, ki kontrolirajo politiko cen. Sicer pa, kam bi pa prišlo naše narodno gospodarstvo, če ne bi od časa do časa zvišali cen! Če si prebral današnji članek v »Delu«, imajo tobačne tovarne celo izgubo zaradi povišanja cen. To me navdaja s strahom in mislim, da je tudi za upokojence nevarno, če bodo zvišali pokojnine, ker bi tudi upokojenci utegnili imeti od tega izgubo, kot tista tobačna tovarna v Črni gori.«

Ves čas sem gledal polomljeni tranzistor. Slišal sem, kako je Tarnoslav debelo pljunil. Ko sem dvignil glavo, sem med vrati videl njegove pete. In, seveda, spet sem moral napisati o upokojenci.

Butale MILČINSKI - NOVAK na Gorenjskem

Učitelj Cefizelj in občinska blagajna

Kolikršen razbojnik je bil učitelj Cefizelj, to je presegalo sleherno dostojno mero in je bil nanj hud celo butalski župan — kar tajniku je naročil, da je na službenem potovanju, če je nanoslo in bi ga bil moral sprejeti.

Učitelj Cefizelj pa je bil zakrknjen grešnik, nič ga ni bilo sram, nego še vstal je na sindikalnem sestanku in zahteval trinajsto plačo in to ni bilo spodobno. In je slej ko prej zahajal v Butale k butalskemu trafikantu kupovat Pavliho — nagnusno mu je bil v tolažbol.

Pa se je zgodilo kot vsak mesec in je učitelju Cefizelju pošel denar. Trafikant v Butalah ni takšen, da bi dajal brez denarja, in ni brez denarja dajal niti občinskim razbojnikom, kamo li razbojnikom pritepenem, kakršen je bil učitelj Cefizelj.

Pa je sklenil Cefizelj in tako storil in ga ni bilo sram ne pedagoškega svetovalca ne župana: iz koruzne slame si je zasukal odpirač — pravemu učitelju mora vsaka stvar služiti za učilo, še koruzna slama — in je ob belem dnevu in sredi Butal vlomil v občinsko pisarno, kar pa naposled ni bilo težko, kajti je bila ključavnica narejena po JUS in je še bila sobota ob pol dvanajstih in ni bilo v službi že nikogar več. V občinski pisarni je z občinske police vzel občinsko blagajno, na občinsko mizo pa je položil potrdilo, spisano na občinski papir, da je res vzel občinsko blagajno in jo hvaležno potrjuje. Potem je šel in je bila prava sreča, da je bil župan že v svojem vikendu, drugače bi bil grozanski učitelj nemara ukradel še župana za nazoren pouk komunalnega predmeta in pustil potrdilo, da ga je.

Bila pa je občinska blagajna lončena in na las podobna šparovčku — le da je bil šparovček tak kot nogometna žoga in je bilo čudo, koliko je šlo denarja vanj. Ključek od šparovčka pa je nosil občinski tajnik, ki je bil tudi predsednik občinskega nogometnega kluba, na nitki je bil privezan (ključek, ne tajnik) in mu je visel okoli vratu (ključek tajniku, ne tajnik nogometnemu klubu).

Učitelj pa ni vedel, kje je ta ključek, nitj ga ni skrbelo, da bi ga iskal. Nego je šel naravnost k trafikantu. Naročil je Pavliho in segel v žep, da ga plača; ročno je položil občinsko blagajno na tla in rahlo stopil nanjo s pošvedranim čevljem, pa je zahreščala na drobne kosce in je notri bil cel jur. Z njim je plačal Pavliho in ni bil trafikant skoraj nič začuden, ko je videl toliko denarja v učiteljevih rokah, le zmotil se je malo in mu dal iz jurja drobiža skoraj za dva.

Trafikant je komaj čakal, da se je znebil strahovitega kupca, potem je hitel v kavarno nad občinskega tajnika: »Učitelj Cefizelj je ukradel občinsko blagajno! Teci na občino, skliči skupščino!«

Je tajnik zaničljivo pomeril trafikanta. Segel si je za vrat in je privlekel na dan ključ od občinske blagajne: »Hehej, kdo je ukradel? Kaj je ukradel? Figo je ukradel, ne občinske blagajne he-he! Tukaj imam ključ!«

Ključ je imel tajnik, to je res, toda občinske blagajne ni bilo več, bila je strta v prah, in ni bilo več občinskega jurja. In je bil župan na grde viže hud, rohnel je na tajnika in mu ukazal, da naj pri tej priči prime učitelja in ga neusmiljeno prisili, da mu sestavi nadrobna statistična poročila, s katerimi drži občina šolo v šahu. Nič niso pomagali izgovori in si je nesrečni tajnik izprosil samo to milost, da mu ne bo treba prej izročiti Cefizelju obrazcev, preden ga ne dobi v pest.

Prišel je tretji dan, tedaj so zanesle grozanskega učitelja Cefizelja muhe zopet v Butale in se je to pot resnično zgodilo, kar se je moralo zgoditi.

Sredi branja Tovariša je bilo, ko je zaslišal župan strahovito kričanje onkraj potoka. Stopil je iz pisarne. Razločil je glas tajnika:

»Župan, župan, pojdi semkaj! Ujel sem Cefizelja, učitelja grozanskega!«

Mu je odgovoril župan: »Ko si ga ujel, pripelji ga semkaj, da izpolni obrazce!«

Zakliče tajnik: »Pripeljal bi ga, pa pravi, da noče izpolnjevati obrazcev, napisanih v pisarniški slovenščini! Ajte na pomoč!«

Je dejal župan: »Ne utegnem, sredi sem križanke. Če noče, pa pusti, naj pride v sredo popoldne, ko so tudi uradne ure! In se je umaknil v pisarno in jo zapahnil in zaklenil.

Je zastokal tajnik: »Jaz bi ga že davno pustil, pa on ne pusti mene in me pesti zaradi počitniškega regres!«

In pravijo, da je tajnik iz svojega žepa obljubil Cefizelju jurja, če ga pusti, in ga je Cefizelj milostno pustil in mu naročil, naj jurja nese županu, da ne bo občina čisto suha. Groš za nov šparovec pa je kar iz svojega primaknil Cefizelj, grozanski učitelj.

Prihodnjič: SKUŠNJAVA V TOVARNI

Moda v novi pomladi

Po svetu, predvsem v Firencah in Parizu, so že predstavili svoje letošnje kolekcije pomladnih in poletnih modlov. Kreatorji visoke mode so z veliko domišljije in izvirnosti ustvarjali za bogate kupce, kljub temu pa so se s svojimi stvaritvami približali zahtevam sodobne žene in prevladujejo modeli športnega značaja.

Kostimi, ki so najbolj primerni za zgodnje pomladne dni, imajo dolgo ali kratko jopico, rablo oprizeto ali ravno, z majhnim ovratnikom ali brez njega. Posebnost so kostimi z enobarvnim krilom in jopico iz karirastega blaga, kjer prevladuje barva krila. Plašči so ratlo oprizeti ali

ravni. Bolj praktični so ravni, ker jih lahko nosite čez obleko ali lažji kostim.

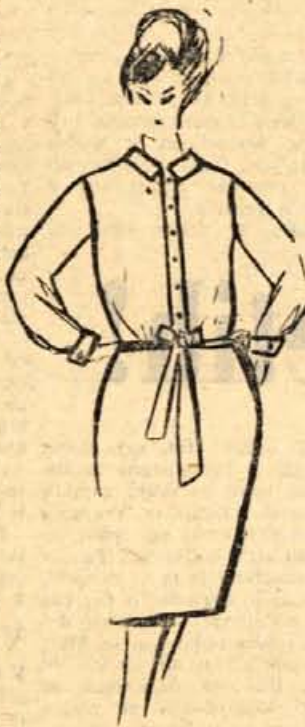
Najbolj priljubljene so še vedno obleke srajčnega kroja, ker so res naduse praktične in

pristoje vsaki ženi. Lahko jih pozivimo z malim ovratnikom, našitimi žepi, lepim pasom iz kože. Rokavi tabh oblek so lahko dolgi, kratki, tričetrtinski, raglan ali viti. Lahko pa nosimo tak model obleke tudi poleti, brez rokavov.

Med tkaninami za nove pomladne obleke izbirajte po možnosti med grobo tkanimi — tvid, šetland, platno. Moderna so potiskana blaga lepih barv — platno, jersey. Med barvami so moderne nebesno modra, zelena kot jabolka ali alge, roza-barva češnjevega cveta, beige, rumena, zlatorumena.

Torej: če hočete biti lepi in moderni, ne bo težko izbirati, ker je moderno skoraj vse. Predvsem pa pazite, da vam bosta barva blaga in model obleke res dobro pristajala, ker je v tem skrivnost mode in elegance.

Konfekcija nam nudi že kar lepo izbiro med delovnimi oblekami in bluzami. Zene vse predobro vemo, da je bluza in dvodelna obleka zelo koristna. Zamenjamo bluza ali puli in zopet smo čedne in čiste. Modela na sliki sta prav ljubka in seveda praktična



MALI NASVETI

● Sonce kvarno vpliva na inlet, s katerim so prevlečeni vzglavniki in blazine. Tudi za perje ni dobro, ker se od premočne toplote suši, krči in naposled sprime v grudice. Z iztepavanjem ga samo lomimo. Zato je vzglavnike najbolje dobro pretresti z rokami in jih nato preprosto skratčiti.

● Madeže kakava ali čokolade boste z otroških oblek ali prtov najprej odstranili, če jih boste ovlažili z glicerinom, pustili, da se posuše in jih nato sprali v mlačni vodi. Če to ne pomaga, poskusite ovlažiti madež z bencinom, nato pa ga sperite v mlačni, ne premočni milnici. Poskusite lahko tudi z mešanico glicerina in surovega rumenjaka. Vsekakor na koncu ne pozabite na izpiranje v mlačni vodi.

● Za oblaganje predsob, kuhinj ali kopalnic se vse pogosteje uporablja ploščice iz plastične mase. Te vrste ploščice pa zahtevajo drugačno pranje kot navadne porcelanske ploščice. Izogibati se moramo detergentov in drugih močnih pralnih sredstev. Najbolj sta priporočljiva voda in milo, otrite jih pa s flanelasto krpo ali s krtačo, ki ima bombažaste reze.

● Kavne madeže najlaže odstranite z občutljivih tkanin z mešanico surovega rumenjaka in malo mlačne vode, v katero ste vsuli nekaj kapljic alkohola.

Materino mleko je prva najvažnejša hrana, ki jo otrok potrebuje za svoj razvoj. Mleko se je v dobi nosečnosti pripravljalo in je najprimernejša otrokova hrana. Vsebuje poleg precejšnje množine lahko prebavljivih beljakovin, mlečne maščobe, mlečnega sladkorja in rudnin tudi pomembne vitamine in snovi, ki otroka varujejo nalezljivih boleznih. Torej je mleko tudi zdravilno.

Kravje, ovčje in kozje mleko ni primerno za dojenčka. Mlečno beljakovino sestavlja v glavnem sirinakazein. Ta se v prebavilih pod vplivom želodčnega prebavnega soka sesiri. Sesirjeni drobci materinega mleka so veliko drobnejši od sesirjenih delcev kravjega ali živalskega mleka. Gostejše in večje grudice živalskega mleka bi utegnile obremenjevati dojenčkova prebavila.

Velikega pomena je tudi, kako pride mleko v otrokova usteca. Pot kravjega mleka do ust je precej dolga in mleko je bilo v tem času izpostavljeno raznim škodljivim mikroorganizmom. Zato ni čudno, če dojenček, ki ga hranimo s starim mlekom, začne bruhati, dobi prebavne motnje ali zaprtje, napanjanje in drisko. Materino mleko si dojenček s sesanjem sam posreduje, je primerno toplo in tudi čisto pride v njegov želodec.

Mati naj doji otroka vsake tri ure. Po treh tednih naj ponočni obrok izpusti. Seveda pa je velikega pomena, da se drži reda. Prav tako kot za otroka je tudi za njen organizem bolje, da doji vedno v določenem času.

Umetna prehrana je dosti dražja in materi vzame tudi

več časa. Zato naj vsaka mati, če le ima mleko, doji otroka čim dlje. Zgodi se pa, da se moramo zatoči k umetni prehrani. Kravje mleko bi bilo primernejše od tiste krave, ki je pravkar teletila in bolje je, da je mleko samo od ene krave, ne pa mešano. Kravje mleko razredčimo s prekuhanom vodo v razmerju 1:1 in dodamo še trsni sladkor. Mleko kuhamo v posodi, ki mleka ne razkrajaja. Mleko med kuhanjem mešamo, pustimo, da 3 do 5 minut vre in ga hitro shladimo. V stekleničko, iz katere bo dojenček pil, vlijemo toliko mleka, kolikor ga je za obrok potrebno. Stekleničko segrejemo v loncu vroče vode. Toplotu mleka preizkusimo tako, da vlijemo nekaj kapljic mleka na zapestje. Čučlja ne smemo vtikati v usta, ker utegne biti otroku naša slina nevarna. Otroka držimo pri umetnem hranjenju prav tako kot pri dojenju. Stekleničko držimo poševno. Po vsakem pitju malega dvignemo, da se mu »podre kupček.«

Stekleničko splaknemo z mrzlo vodo, nato jo operemo s toplo milnico in s posebno krtačko za umivanje steklenic, nazadnje pa jo splaknemo z mrzlo vodo. Stekleničke nekajkrat na teden prekuhamo, tako da v vreli vodi vro deset minut. Čučelj dobro umijemo v vroči vodi, nato pa kuhamo v vodi z dodatkom zličke soli, ki naj prepreči zmečanje čučlja. Shranimo ga v stekleni posodi s pokrovčkom.

Kljub mnogim dobrim lastnostim mleku primanjkuje železa. Tako bomo pričeli dajati otroku že ob koncu prvega meseca starosti en-

krat na dan oslajene presne, sadne in rastlinske sokove. Najprej le nekaj kapljic, nato lahko stopnjujemo, ob koncu tretjega meseca mu damo že eno kavno žličko.

Od zelenjave je najprimernejši korenjev in spinaci sok, sok iz listov peteršilja, zelene, kreše, paradižnika. Sadje: grozdni sok, jabolčni, breskvin, marelični, pomarančni, limonin sok itd.

Sadni in zelenjavni sok takole pridobimo: sadje ali zelenjavo in roke dobro umijemo. Sadje stisnemo, da kapljice padajo na žličko, pridamo drobec sladkorja in kanemo otroku v usta. Zelenjavo navadno nastrgamo, sesekljamo in nato šele odcedimo sok.

Nikdar naj mati ne da otroku prave kave, pravega čaja, čaja z vinom, žganjem, rumom, likerjem. Kofein, ki je v kavi, je prav tako strupen kot tein v čaju ali alkohol v vinu, rumu, žganju in likerjih. Vsi ti alkaloidi so strup, ki lahko zelo usodno vpliva na otrokov duševni in telesni razvoj.

Ko je star otrok 8 mesecev, naj mu zadostujejo na dan 4 obroki. Matere naj se natančno drže določenega reda. Veliko grešijo tiste matere, ki ob vsaki priliki zalagajo otroka z raznimi dobrotami. Posledica je, da otrok ob določenih obrokih premalo je in se seveda ne more pravilno razvijati.

Pozneje, ko ga hranimo z raznimi jedmi, pazimo, da bodo vsa živila zdrava, sveža, očiščena in pripravljena v čisti posodi. Ne smemo dati otroku pregrehtih ali postanih jedi. Paziti moramo, da ne bo hrana enolična.

MOJCA GORJANC

Otrokova hrana

Ostanki jedi

Ostanki jedi hranimo pokrite v porcelanasti, stekleni ali dobro posušeni posodi in na hladnem prostoru. Prikuhe prevremo z dodatkom juhe ali mleka. Jedi, pripravljeneh z gobami, nikoli ne hranimo. Testenine prepražimo na vroči masti. Riž segrejemo nad soparo. Mesa nikdar ne prepečemo, ker postane trdo in suho. Položimo ga med dva krožnika in postavimo nad soparo. Tudi dunajske in pariške zrezke pogrejm tako. Meso, pripravljeno v različnih omakah, vzamemo iz omake. Omako pregrejemo, ji dodamo malo juhe ali mleka in sesekljane peteršilja, šele nato pridamo meso, zrezano na tenke rezine, in postavimo vse skupaj nad soparo. Podobno pogrejm tudi palačinke, štruklje in druge močnate jedi. Ostankov jedi ne devljemo v štedilnikovo pečico, da bi ostali topli. Pri taki temperaturi se jedi telo hitro razkrajajo.



France Sušnik s Poljsčice pri Podnartu (desno) in njegov prijatelj August Felc iz Spodnje Idrije, slikana pred petimi leti v Taškentu

pa nas je potolažila in nam vlila upanja: »Morda ga dobite na Belci pri sestri Anici; pričakujejo najmlajšo sestro Kati, ki bo prišla ali je že prišla nalašč zato iz Francije. Za vsak slučaj pa povprašajte na Jesenicah pri nečakinji Francki Peterlin.« In tam sme zvedeli: »Da, na Belci je, pa tudi teta iz Francije je prišla.«

Ko smo stopili v hišo, smo se znašli sredi prijetnega vzdušja in sredi razgovorov. Neusmiljena poklicna zvedavost se je morala vmešati. Čeprav so nas gostoljubno sprejeli, samo vendar bolj prislunili pogovoru kot pa spraševali, zakaj srečanje, na kakršnega smo naleteli, se ne zgodi vsak dan.

se valjal v ambulanti in naposled ozdravel. Naše taborišče je bilo v majhnem trgu Cimkent. Eh, to vam je danes veliko mesto. Industrija se je razvila in število prebivalcev je močno naraslo. 153.000 jih šteje danes. No, v tem kraju smo zvedeli za veliko oktobrsko revolucijo. Taborišče je bilo brž razpuščeno. Nekaj obrtnikov, med njimi sem bil edini Slovence, nas je odšlo v takimenovani obrtniški center boljšeikov v Kokond v sedanji Uzbekske SSR. Čevljaril sem vse do jeseni 1918, ko je bila ustanovljena internacionalna brigada, sestavljena iz samih ujetnikov. Tudi potem smo bili obrtniki razmeščeni v raznih centrih. Zakaj se nisem vrnil bi

lar. Pa s Frunzejem sem se srečal, (slavni komandantom Rdeče armade, po katerem se danes imenuje glavno mesto Kirgizjske SSR; proslavil se je v borbah proti sovražnikom revolucije v srednji Aziji). Nekega dne je prišel v delavnico: »No fantje, pohižite! Mudi se, gremo na kadete v Taškent!« Takrat smo podnevi delali, ponoči pa stražili, da ne bi vdrli »bosmači.« Bile so to bande pod vodstvom carskih oficirjev, ki so nas vznemirjale. In potem smo zvedeli, da je bila 1919. leta ustanovljena v Taškentu v okviru KP inozemskih delavcev in kmetov tudi jugoslovanska sekcija. Takrat smo se prvič seznanili z marksizmom in leninizmom. Kasneje pa smo se čestokrat po stari kranjski navadi zbrali ob polju in zapeli tisto Mi Slovenci pa vinca ne prodamo. To je bilo lušno, kajne? — se je obrnil vprašujoče k prijatelju Francu Uzariju in Avgustu Felcu. Ta dva sta potem še povedala, da jih je njegova žena Olja Andrejeva rada poslušala. Postal je redkobeseden, zakaj žena mu je umrla pred osmimi leti... Potem se je preselil v Talas k hčerki, ki je danes višja medicinska sestra v bolnici v Tajskentu.

V šestih dneh v domovini
Se bi lahko pisali, vendar vseh dogodkov in vsega, kar je France doživel v teh letih, daleč od svojega rodnega kraja, v drugi domovini, kjer pokrajina močno spominja na rodno Gorenjsko, ni moč strniti na omejenem prostoru. Potem, ko se je poslovil od hčerke in vnukov, je sedel na vlak, ki ga je v štirih dneh pripeljal do sovjetske prestopnice, od tam pa v dveh

dneh do jugoslovanske. Bolj ko se je razdalja zmanjševala, bolj se ga je pollaščen nemir in neki tajanstveni strah. Vlak je zapeljal na ju goslovansko ozemlje. Gledal je skozi okno in občudoval pokrajino in novogradnje. Ni se mogel načuditi. Vlak se je ustavil na beograjski železniški postaji. Vznemirjenost in sreča sta ga prevzela. Ali bom znal govoriti, je sam pri sebi pomislil. O, kako veliko je ljudi! kako naj najdem pravi vlak? Pristopil je k skupini železničarjev in jih skoraj jecljaje ogovoril: »Tko razumijet slovenski?« Imel je srečo. Ogovoril je slovenske konduktorje. Pomagali so mu nesti prtljago do pravega kupeja. »In še poprej pri blagajni, ko sem kupoval korto, sem bil posrečen. Do Ljubljane prosim, bilet. Blagajničarka mi je povedala ceno po srbsko: Dve hiljade tristo. Izvlečem štiri stotake in jih pomolim skozi okence. Zagadeno me je pogledala in pravi, da ni prav. Zasmjeva se oba hkrati. Potem ji dam denarnico naj sama izbere. Kakopak, saj nisem niti ju goslovanskega denarja poznava v tisti zmedenosti grščice.« No ko je izstopil v Ljubljani, je skorajda ni spoznal. Vse se je spremenilo in lepo je bilo v domovini.

»Včeraj sem bil na Vitranu. Oh, ni za prehlavit!«
»Nisem se še odločil!«
Ob koncu pripovedovanja smo mu zastavili še nekaj vprašanj:
— Koliko časa boste ostali na obisku?
»Tri mesece mi velja potno dovoljenje; podaljšal ga bom. Rad bi namreč doživel in občudoval te prelepe kraje v pomladi in v poletju.«
— Ste kaj razmišljali, da bi za vedno ostali tu?
»Sem, sem, vendar se še nisem odločil. Res, da imam tu sestre, prijatelje in znance, toda tam imam hčer in vnuke. Pa tudi pokojnino imam tam. Star sem res, vendar se še ne morem odločiti.«
— Kolikšna pa je pokojnina?
»51 rubljev.«
— Kdaj pa ste zvedeli za svojce?
»Zal, šele leta 1952 za vse. Za sestro Franco in Kaliforniji, za sestro Kati in Franciji in sestro Anico ter brata Jožeta doma. Jože je lani umrl, težko mi je bilo, ko smo to zvedeli... Pisali smo si in se doslej poznali po slikah.«
STANE SKRABAR

Šopek bodeče neže

(za dan žena doma in na tujem natrag V. N.)

Pri nas je lepa poskrbljeno za enakopravnost med oboima spoloma: ženske lahko praznujejo dan žena, moški pa praznik štiridesetih mučencev.

Moškim je dan dar govora, ženskam pa dar jezika.

Ni čudno, da ženske ne kažejo zanimanja za zgodovino. Le kako naj te vedi verjame zaposlena ženska z otroci in možem, ko v knjigah prebere, da je bila tlaaka odpravljena že pred več ko sto leti?

Nekatere ženske niso srečne, če niso nesrečne.

Na zdravje po 50 letih!

Odkar stoji na Belci nad Mojstrano hiša s številko 7, v njej, pa tudi daleč naokoli, prav gotovo še ni bilo tako srečnega in nenavadnega dogodka kot pred nekaj dnevi, ko je brat segel v roko sestrama in sestri bratu, ko si otrli solzce sreče, se poljubili in objeli. Zdaj pa zdaj so si za hip zazrli drug drugemu v obraz kot bi v mislih v kopreni spominov iskali tiste otroške obraze, ki so se do zdaj, v času, dolgem pol stoletja, spremenili.

Ondan smo zvedeli, da se mudi v Trzinu Gorenjec, ki je bil v prvi svetovni vojni ujet. Zavrteli smo najmanj ducat telefonskih števil tržičkih naročnikov, preden smo prišli do zadovoljivih in otipljivih podatkov. Zvedeli smo jih šele, ko smo poklicali postajo LM v Trzinu: »Da to je Franc Sušnik. Po peder-

Gorenjec je v Srednji Aziji postal revolucionar

»Zdaj 3. marca, je minilo 50 let, ko sem šel na »štelengos«. Potem sem šel na fronto. 26. decembra 1914 smo bili zajeti v Karpatih.« Tako je z lepo slovensko govorico, ki pa seveda ni mogla skriti ruskega naglasa, pričel počasni trgati pajčevino časa. Tako dobrodušnega možaka, kakršen je France, zlepa ne srečaš. Zlasti ne v teh letih in tako zgornega. Staviti bi šel, da jih nima 71, zakaj dvajset let izgleda mlajši.

»Da, potem se je naš transport ustavljal daleč v srednji Aziji. V Kazahstanu. V njem smo bili razen Jugoslovancev tudi Čehi in Madžari. Zbolet sem za malarijo. Tri leta sem

radi vedeli? Eh, saj nismo mogli iz Uzbekistana zaradi borb proti vojskam carskih generalov Denikina, Vrangela in Kolčaka, ki so upali, da bodo strli boljšeivke. Pa... — umolknil je in se zamislil. Oči so se mu orosile. Čez čas je nadaljeval: »Za svoje doma nisem vedel, kje so. Mati je umrla, ko mi je bilo 10 let. Bil sem najstarejši in štiri leta, dokler se nisem šel učiti za čevljarja, sem služil po kmetijah. Kasneje sem tudi zvedel pretresljivo vest, da je umrl tudi oče, za sestre in brata pa nisem vedel, kje so...«

»Mi Slovenci vinca ne prodamo...«

»Ostal sem v Kokundu. Delal sem kot čevljar ali sed-

Kramer; odšel je k televizorju in izklopil poskajoče rjoveče sonce, ki jih je privabil Luigi, ne da bi se oziral na njegov ogorčeni pogled; potem je omahnil na svoj stol.

»Ah,« je dejal, »dobro je bilo. Kihanje in svež zrak sta mi prijala.«

Spet je obvladoval položaj, pohlepnost je splahnela; beli obraz je obrnil k luči in Franziška je videla rdečkaste oči pod brezbarvnimi velikani. Albino je, nenadoma se spoznala, da jo drobne rdečkaste oči opazujejo.

»Sicer pa,« je zastihala Kramerja, »ste mi poprej, med večerjo, dejali nekaj prav smešnega.« Ničesar ni rekla, strmela je v oči, oklepale so ji obraz kakor dlan, ki se vse bolj stiska, dokler nenadoma ni začutila, da je prijem popustil, pozornost oči ohromela, odstavala drugam, dokler ni opazila, da je Kramer odsoten, odsoten in nemiren, da je zlezal vase, roko je nehoti dvignila k vratu z občutkom olajšanja in sočasno slutnjo blizajoče se slabosti, vendar ji je bilo laže, ker je spoznala, da jo je Kramer pozabil, in sicer zato, ker ga je spet obšel pohlep. Celo je spet obvil znoj, potem je slišala, kako je zahteval pivo, želel je pivo in Giovanna je očitno vedela, za kaj gre, kajti takoj se je vrnila s steklenico in kozarcem in natočila vanj pivo. Stal je pred Kramerjem na mizi, Giovanna je odšla, Kramer je za trenutek ogledoval pivo kakor človek, ki umira od žeje, medtem ko je Franziška, drhteča od slabosti, zrla v hladno mrežo, ki je prepredla kozarec; potem ga je dvignil in pil. Slišala je še Patricka, kako je rekel: »Poskusiti bi morali pivo mojega statega, Kramer!«, vendar ni dočkala Kramerje-

vega odgovora, morala je vstati, ker jo je premovala slabost. Videla je le še, kako je Patrick prestrašen pogledal. Najbrž sem blede kakor rjuba. Z dvema korakoma je bila pri kuhinjskih vratih, odprla jih je in za seboj zaprla, za trenutek je stala pred Giovanno, zagledala izliv, stopila tja in začela takoj bljuvati pa se z rokami krčevito oklepala umazane kotlice. Skoraj sočasno je začutila olajšanje, prav stvarno je ugotovila, kako je tisto malo, kar je pojedla, izbljuvala, obrnila je pipo, si oprala obraz in popila požirek vode.

»Oprostite,« je smehljaje se dejala Giovanna, ko se je spet zravnala.

Gostilničarka jo je gledala mirno in izkušeno brez slehernega očitka.

»Povera signora,« je rekla, »in večerja je bila tako dobra.«

»Čudovita je bila,« je rekla Franziška, »v hrani prav zanesljivo ni bilo kaj slabega. Toda nekaj dni sem le malo jedla in morda prve jedi nisem prenesla.«

»Morda,« je rekla Giovanna. »Ali pa boste morda dobili otroka. Ste noseči, signora?«

Franziška se je še vedno smehljala, toda potem je zaznala, kako ji nasmeš plahni iz oči in so se ji ustnice razpotele, ko je strmela v mirne gube na Giovanninem resnem obrazu.

»Ne nisem noseča,« je dejala s težavo.

»Prisegla bi, da ste,« je odgovorila Giovanna. Govorila je ravnodušno, ne nejeverno, prej rahlo razočarano.

Franziška je iz jedilnice slišala glasova Kramerja in O'Malleya.



A. A. BEG

sem grožnja in bojazen, da bom snela krinke; in zato sem v nevarnosti. Pojasnite mi, prosim, Patrick, pojasnite. Cemu ste me zapredli v to reč?« je vprašala. Vendar ni dobila odgovora, kajti vstopil je

Naš roman

Moški, ki želi nekoga ubiti, mora to storiti naglo, takoj in brez premisleka. Vse drugo je umor — in vi niste morilec. Toda žal, tudi niso ubijalec. In zdaj nimate niti samokresa. Moj bog, Patrick, kakšen neboljenček ste!

Televizijski sprejemnik je spet odmeval po sobi in sence so igrale v oblačilih 18. stoletja. Slikar je z vzdihom zaprl knjigo in se vrnil k svoji mizi. Luigi je vrtel gumbe.

Satanski angel, mož z zlobnim pogledom iz Pavoneja, je bil utvara. Skoda. Pa vendar je angel, hudič, njegov pogled je bil nevaren, pogled izza cinij v Panoveju. Vendar le pronic skozi krinke, ne more pa jih sneti. Skoznje vidi, potem pa ohromi; ko da preveč vidi, več kot zmore pogled.

Preneumno, da nesposobnej Patrickove vrste tragedije spreminjajo v burke, Ahuba ni več, ne belega kita, le postaran gangster in njegov premeteni, opazujoči razlagalec, zločinec in estet, priklenjena drug k drugemu, parodijska ne-dejavnost in masčevanja, igra krivde in kesanja toda prizorišče se nenadoma spreminja, borba se sprevrča v zlobo. Pojavila sem se na odru in zdaj se utegne igra zresniti, prinesla

Za 28.000 din obleko, avto in davek

V drugi polovici lanskega leta je tovarna »Varteks« iz Varaždina uvedla nagradno prodajo svojih izdelkov. Za zneske nad 10.000 dinarjev so kupci tedaj dobili nagradne kupone. Letos 10. januarja je bilo zbranje in izdajanje nagradnih kuponov. Od šestih avtomobilov »Zastava 750« je edinega v Sloveniji zadela srečka št. 419048, ki jo je dobil srečni kupec v kranjski trgovini »Varteks«. Tu so dali takoj v izločbo velik plakat, s katerim so opozarjali, da je nagradni kupon št. 419048, ki so ga izdali pri njih, zadel avto. Ta opozorilni plakat pa je bil v izločbi že poldrug mesec, tako da so ljudje že mislili, da je to le reklamni trik. Medtem pa so v trgovini vse bolj nestrpno čakali, kdaj se bo pojavil srečni lastnik fička. Po 10. marcu bi namreč lastnik izžrebane kupona ostal praznih rok.

Ko je že kazalo, da bo ostal srečni nagradni kupon usodno pozabljen v kakem predalu ali da je morda zašel v smeti, je prejšnji teden v torek ob 8. uri zjutraj neki moški dejal upravniku trgovine »Varteks« v Kranju, naj opozorilo o dobitku vzame iz izločbe, ker ima sam srečko, ki je zadela avto. Kljub temu, da so v trgovini že poldrug mesec čakali na srečnega kupca, upravnik sprva ni mogel verjeti. Vendar pa je ugotovil, da JO-2E KOSEL iz Otoč, 40 letni prometnik na železniški postaji v Podnartu, zares drži v roki srečko št. 419048.

Njemu so tudi veljala vprašanja, ki smo mu jih zastavili ob obisku na domu. — Zakaj ste tako pozno pokazali srečko?

Saj bi je še ne, pa me je svakinja Johanca opozorila, da v Kranju še vedno iščejo tistega, ki je zadel avto. Zato sem tudi sam poiskal oba kupona, ki sem ju dobil ob nakupu obleke (zanjo sem plačal 28.000 din) lant avgusta, in šel pogledat v Kranj.

Kje imate avto? Sem ga že prodal. Iz Varaždina, kjer so mi potem, ko sem plačal 179.000 din davka za dobiček, ali potrdilo, sem odšel v Zagreb po avto. Ko sem šel tu plačal 33.000 din prometnega davka, sem fička odpeljal naravnost kupcu v Logatec.

Kaj boste z denarjem? Vrnil sem izposojeni denar, ki sem ga porabil za davke, naročil sem televizor, za ostalo pa še ne vem. Sicer pa ga ne bo težko potrošiti, saj moram preživljati še eno in sina, ki se še uči.

— Se kaj bojuje tatov sedaj, ko ste milijonar? Nič, ker imam denar v banki. LADO, STRUŽNIK

V vseh slovarjih boste pod pojmom ATENTAT našli za to tujo besedo domačo razlago: zavraten napad, poskus uboja.

Dokler sem živel v odmaknjeni vasi, popljeni v pravcati naftalinski mir, ki so ga ob jutrih motili samo petelini s kikirikanjem, ob večerih pa krave, ki so jih pastirji site in zadovoljno mukajoče vračali s pašincev v vaše hleve, sem si v svoji preproščini zamišljal, da je atentat nekakšno dejanje, ki mora biti v nujni zvezi z revolverskimi strelji, podtaknjenimi plastičnimi bombami, zavratnimi napadi anarhistov na politične nasprotnike in nosilce oblasti, skratka, da je atentat zlo dejanje, čigar posledica je — prelivanje krvi.

Takšno pojmovanje je ostalo v moji zavesti še izza dni, ko sem gnil šolske klopi, poslušal predavanja profesorja zgodovine in se po nekakšni usodni aso-

Atentat

ciaciji vselej spomnil na pogumnega srbskega študenta Gavriila Principa, ki je v Sarajevu storil atentat na avstrijskega prestolonaslednika Ferdinanda in njegovo ženo Zofijo.

A kako zmotno je bilo moje pojmovanje o atentatu, sem spoznal šele takrat, ko sem se iz mirnega, romantičnega zatišja odmaknjene vasi preselil v mesto, kjer zdaj iz dneva v dan okušam nepočeno zavratnost napadov, proti katerim so bili stari, klasični atentati z revolverskimi strelji pravcata blagodat, saj so človeku tako rekoč v trenutku milostno upihnilo luč življenja.

Sodobni atentati pač ne poznajo usmiljenja, ker ubijajo načrtno in sadistično naslajajoč se na počasen pogin svojih žrtev.

O, nikar ne mislite, da sem zoper sleherni napredek in nasprotnik civilizacijskih pridobitev! Čeprav nimam niti avtomobila niti mopedja, da bi v zgodnjih jutranjih ali poznih večernih urah buril z njima kri sploštevanih soseščanov, sem konec koncev le vnet pristav tehničnega napredka. Sodoben človek sem in zavedam se, da je današnji čas v pravem pomenu — zlato Zato tudi blagrujem srečnike, ki se vozijo v avtomobilih in šklepečajo ter ropočajo na mopedih, četudi povzročajo nemir in hrup.

Toda, kdo od vas ne preklinja atentatorjev, ki zavratno posiljujejo miru željne nesrečnike na slehernem koraku?

LOJZE ZUPANC

Doug neč, pol pa na lepm preveč!?

U Lok Ide večkrat po maln gudernaja, de j kešna štrcuna premal. Doug sa jamral, de ni drogerije. Pol sa ja pa le zrihtal, pa se j pokazal kak pametna pa potrebn j to blo. Pa sa recima tud govaril, de b blo dober tud kešna poštena delikatesa zrihtat. En cajt se j mal kazal de bo, pol j pa use u voda padl. Pa merskešn se dons jamra. Na ja pa to useglh in tak grozn, se se tud u drugih štrcunah kej tagka dobi.

Ena taka reč, k ja u Lok tud prec en cajt že manka, j pa cvetličarna. Recima de b kešn red dau soj punc za rojstn dan ali pa babnc za obletna pušč. Pa recima, de j blo treba krancl kupt. Ja gvišn res je, de se ulikat nis mogu spomagat. U vrtnarij se j use preveč rad nardil, de jim j kešna reč zmankala. Rad al pa narad. Ide sa se ulikat zatekl u Stražiše al pa u Lublana. Se zastop, de se s kešnm kranclnm ni preveč fletn drenat po avtobusu. Na ja, če ni drgač, pa j tud to treba prestet. Sevide guder-najna pa šimfajna j blo pa zmiri več. Pa use prošne pa moledvajne ni doug neč zalegu. Zdej j pa ta seme le padu na taarava niva. Pred krahkm se j zvedl, de

Glejte, odločili ste se, da boste potovali z avtobusom. Tarejo vas skrbi. Kdo je danes brez njih! Na postaji čakate na avtobus. Iz zvočnika se oglasi napovedovalčev glas: »Avtobus Ljubljana—Skojja Loka stoji na postajališču št. 4. Ima o d h o d (l) ob 14. uri. Potniki, vstopite!«

Brž zatem pa se iz zvočnika oglasi divja, oglušujoča muzika, spremljana s popevko neznane kričačke, da vam po vseh živčih zagomaze mravljinici. Pretreseni nad kravalom, ki iz zvočnika hrumi, buči in laja, se zatečete v avtobus, se zguzite v koticček zadnjega sedeža in prosite v milsih vse svetnike, ki so v pratiki, naj avtobus čimprej odpelje iz tega pekla. Motor zabrni, avtobus se premakne z mesta, vi pa olajšano vzdihnete, češ zdaj bo mir. Prazne lužije! Sprevodniku, ki je razdelil vozovnice in pobral od potnikov vozovino, postane na vsem lepem dolčas in zaobrne gumb na avtobusnem sprejemniku: iz zvočnika nad vašo glavo zahrumi divja popevka: cha! cha! cha! Ves eter je nabit z njenim hreščim glasom, zvočnik hrumi, škriplje in bobni, vi pa si mašite ušesa in preklinjate atentat na vaše živce.

Po končani vožnji si zaželite miru, počitka, olajšanja. Vstopite v restavracijo, naročite male vampe in malo pivo. Natakariju pa se zazdi, da je treba slabo obiskano restavracijo nekako poživeti — in obrne gumb na sprejemniku: iz zvočnika zahrumi popevka druge neznane kričačke. Divji glasovi napolnjujejo prostor, v katerem sede trije gostje. Pehajo vas v obup.

Natakarij nikogar vprašal, ali mu je kraval všeč ali ne. To, si misli, spada k sodobnim gostinskim uslugam. Sleherni živec v vas trepeče. Radi bi prosili natakarija, naj zvočnik utiša ali preneha s sprejemom animalične muzike, ki reže v mozeg. Pa ste obzirni. V restavraciji sta poleg vas dve gosta. Saj ne veste, če njima to škripanje in kričanje mogoče le ne ugaja. In molčite in trpite. Atentat na vaše živce pa triumfira.

Zbežite proti domu. Peš. Na cesti pred vami se koketno pozibava mlado, mično dekle v kavbojkah. V rokah nosi torbico. V torbici ima tranzistor, ki napolnjuje vašo ušesa s popevko neke angleške kričačke. Atentat, atentat, atentat!

O, nikar torej ne mislite, da se mora atentat okopati v krvi! Mislim, da bo potrebno ta pojem temeljito spremeniti in popraviti v vseh slovarjih, kajti v času tehničnega napredka in civilizacije je atentat lahko tudi posilstvo nad ljudmi, brezobziren napad na živce, ki s počasno in trdozvrtno vztrajnostjo peha ubogo sodobno človeško paro — v blaznico.

Pred 8. marcem

Vsa leta po osvoboditvi službujem v lepem gorenjskem kraju in v tem času sem spoznala te dobre, na zunaj nekam robate Gorenjce. Seveda so mi najbolj pri srcu šolarčki, saj z njimi preživljam najlepše ure življenja.

Vsako leto se ob dnevu žena pionirji spominjo svojih »tovarišic« v šoli. »Tovarišica, prinesel sem vam kurice za vaš praznik!« Kako božajo ubo te besede in kako čudovit je občutek, da si tovarišica tem mladim ljudem.

Spet je tu 8. marec in tudi teloh, kurice že cveto. Veselim se šopkov, ki jih bodo držali prstki s črno obrobljenimi nohti. Mnogo takih šopkov sem že dobila, mnogo rdečih obrzkov s svečko pod noskom sem gledala in se jih bom vedno spominjala. Toda edinstven bo spomin na Andrejčka, ki mi je že sedemkrat napisal za 8. marec pesmico, jo vtaknil v lepo ovojnico in jo položil na tako mesto, da sem jo našla. Verjetno misli, da še nisem uga-

nila, kdo mi vsako leto podtakne najlepše čestitke. Morda bo letos to napravil poslednjič, saj se poslavlja od obveznega šolanja. Velik je že in nekam sramežljivo postaja. Ko je hodil v prvi razred, je bila pesmica napisana z okornimi črkami, saj je takrat moj prvošolček škilil in nosil očala z obližem čez eno stekelce. Toda vsebina pesmice me je ganila. Nato sem vsako leto na drugem mestu našla belo ovojnico z mojimi naslovom. Predlanskim je zaropotalo v mojem poštnem nabiralniku, ki visi na vežnih vratih. Hitela sem tja in še ujeta glas bitrih korakov po pesku, a videla nisem nikogar. Le pesmica v nabiralniku mi je povedala, kdo je bil.

Lani sem že navsezgodaj čakala podobnega znaka. Res je spet zaropotalo in stekla sem k oknu, da bi videla, kako bo tekel pod njim Andrejček. Videla pa sem le pošakajočo cof, rdeče kape nad njo in jo položil na tako mesto, da sem jo našla. Verjetno misli, da še nisem uga-

nila, kdo mi vsako leto podtakne najlepše čestitke. Morda bo letos to napravil poslednjič, saj se poslavlja od obveznega šolanja. Velik je že in nekam sramežljivo postaja. Ko je hodil v prvi razred, je bila pesmica napisana z okornimi črkami, saj je takrat moj prvošolček škilil in nosil očala z obližem čez eno stekelce. Toda vsebina pesmice me je ganila. Nato sem vsako leto na drugem mestu našla belo ovojnico z mojimi naslovom. Predlanskim je zaropotalo v mojem poštnem nabiralniku, ki visi na vežnih vratih. Hitela sem tja in še ujeta glas bitrih korakov po pesku, a videla nisem nikogar. Le pesmica v nabiralniku mi je povedala, kdo je bil.

Lani sem že navsezgodaj čakala podobnega znaka. Res je spet zaropotalo in stekla sem k oknu, da bi videla, kako bo tekel pod njim Andrejček. Videla pa sem le pošakajočo cof, rdeče kape nad njo in jo položil na tako mesto, da sem jo našla. Verjetno misli, da še nisem uga-

nila, kdo mi vsako leto podtakne najlepše čestitke. Morda bo letos to napravil poslednjič, saj se poslavlja od obveznega šolanja. Velik je že in nekam sramežljivo postaja. Ko je hodil v prvi razred, je bila pesmica napisana z okornimi črkami, saj je takrat moj prvošolček škilil in nosil očala z obližem čez eno stekelce. Toda vsebina pesmice me je ganila. Nato sem vsako leto na drugem mestu našla belo ovojnico z mojimi naslovom. Predlanskim je zaropotalo v mojem poštnem nabiralniku, ki visi na vežnih vratih. Hitela sem tja in še ujeta glas bitrih korakov po pesku, a videla nisem nikogar. Le pesmica v nabiralniku mi je povedala, kdo je bil.

MARIJA STARE,
Bled

Roké

Ančka je bila tovarniška delavka, po službi pa je po raznih hišah prala perilo. Ne spominjam se, kdaj je prvič prišla k nam, vendar vem, da je bilo tedaj, ko sem bila še zelo majhna.

Bila je suhe, koščene postave, malo ukrivljenih nog in sivih las. Imela je dolge roke in dlani so bile velike in hrapave. Ančko sem imela rada, toda nisem mogla prenesti, da me je s svojimi trdimi rokami pobožala.

Bilo je okoli božiča, ko je Ančka prišla voščiti moji babici za praznike. Nekaj časa sta kramljali, medtem pa sem se jaz tiho pogovarjala s punčko. Ko se je Ančka hotela posloviti, je iz žepa svojega plašča potegnila pomarančo in se sklonila k meni. Pobožala me je in mi spustila pomarančo v naročje.

Toda spet so me pobožale tiste roke, ki sem jih sovražila. Menda sem vrgla pomarančo na tla in začela jokati, da ne maram Ančke in da sovražim njene grde roke. Žena se je sklonila in pobrala pomarančo. Dala jo je na mizo in se poslovila. Od tedaj me ni nikoli več pobožala, ne vem, morda se je sramovala svojih rok, morda pa je hotela dobro le meni.

Minilo je morda celo leto, ko mi je mamica nekoč povedala, da je Ančka umrla. Ne spominjam se pogreba in tudi nje same se ne spominjam velikokrat.

Toda spominjam se njenih velikih hrapavih in žuljavih dlani, ki so ljudem naredile toliko dobrega, ljudje pa so ta njen dar zavrnilli.

PIKA STUNFEK

Nalivno pero

Hodim v drugi razred. Ob pričetku šolskega leta sem dobil nalivno pero. Zelo sem ga bil vesel. Sklenil sem, da bom pazil nanj. Kljub mojemu sklepu pa sem nekega dne opazil, ko sem hotel pisati domačo nalogo, da peresa ni. Vse sem pregledal in zaskrbljeno povedal mamici, da sem izgubil nalivno pero. »Morda pa si ga pozabil v šoli,« je pripomnila mama. Odsšla je v šolo in se vrnila z nalivnim peresom. Našla ga je snažilka in ga oddala v zbornici. Zelo sem bil vesel peresa, še bolj pa sem bil vesel, da imamo na naši šoli tako pošteno snažilko.

Stane Bobnar, 3. razr.
osnovne šole Cerklje

Zaletel sem se v obcestni kamen

Lansko leto sem se peljal z Brega proti Nasovčam. Tedaj sem privozil na kamen in na sredini ceste padel. Zelo mi je tekla kri. Doma nisem povedal, da sem padel po svoji krivdi, ampak da me je v Nasovčah porinil neki otrok. Tako sem se rešil palice, saj drugače bi pela po zadnji plati. Toda doma so hoteli zvedeti, kdo je tisti otrok, ki me je pahnil. Edina rešitev je bila, da se spet zlažem. Povedal sem ime nekega otroka. Tedaj je mati rekla, da pojde v Nasovče in poišče tega fanta. Izgovarjal sem se še naprej. Govoril sem o tem, da sem šel tjakaj že sam in da je bil fant zelo tepen. Mama je kmalu spoznala, da sem ji lagal. Bila je žalostna. Tudi sam sem spoznal, da nisem ravnal prav.

Pavel Grošelj,
6. razred osnovne šole
Cerklje

Anketa med učenci osemletke »Lucijan Seljak« v Stražišču

Počitnice niso le počitek

Med učenci višjih razredov osemletke »Lucijan Seljak« v Stražišču je naše uredništvo izvedlo skromnejšo anketo, s katero smo skušali ugotoviti predvsem dvoje: 1. kaj delajo učenci v prostem času (v počitnicah in takrat, ko nimajo pouka in ko se ne učijo), 2. koliko je njihova zavest že od mladih nog naprej obremenjena z razmišljanji o denarju, delu, davkih itd.

Če je anketa uspela ali ne, to bomo videli, ko jo bomo boljše proučili. Nekaj pa je jasno že zdaj: počitnice največkrat in za največ teh mladih ljudi niso samo počitnice, niso samo brezskrbna igra in izleti, ampak tudi delo. Slika idealiziranih počitnic, ki jo nekateri naši listi v svojih mladinskih rubrikah tako nekontrolirano razglašajo, je izkrivljanje dejanskega stanja: začetek pouka ni le in pogosto niti ne predvsem začetek dela, trdega učenja, ampak neredko konec trdega dela med počitnicami, ni torej začetek, ampak konec dela in skrbi. Sicer bomo pa sodbe pisali potem, ko si bomo ogledali nekaj izvlečkov iz kratkih opisov lanskoletnih počitnic. Danes pogledajmo samo, kaj so napisali nekateri učenci in učenke 8. a in 8. b razreda!

Moški, doma s Sutne, oče upokojenec:

Med počitnicami sem delal dva meseca v Gradisu v Skofji Loki. Vstajal sem ob petih zjutraj. Popoldne sem veliko bral knjige.

Moški, Srednje Bitnje, oče kmet:

Vse počitnice sem delal doma na kmetiji. Proste sem imel samo nedelje, ko sem najraje šel na nogometno tekmo. Vstajal sem ob šestih zjutraj.

Moški, Dorfarje, oče laborant:

Vstajal sem ob 5. uri in šel v tovarno brez zajtrka. Domov sem prišel ob pol treh popoldne, po kosilu pa sem odšel v opekarno in delal do sedme ure. V nedeljah sem hodil v hribe in na kopanje.

Zenska, Praše, oče delavec:

Po vsakodnevem pospravljanju sob sem odšla pobirati krompir na kmetijsko posestvo. Za vsako nabrano gajbico krompirja sem dobila 23 din. Popoldne sem bila prosta (kopanje, žoganje). Mesec dni sem delala

v Iskri v Kranju od 6. do 14. ure, bila pa sem tudi pri teti v Kamniški Bistrici, kjer sem večino dneva prebela na paši.

Zenska, doma s Sutne, oče delavec v Savi:

Se preden je bilo konec šolskega pouka, so se začele borovnice. Takrat sem vstajala zjutraj ob štirih in šla spat ob devetih zvečer, ves dan sem jih nabirala. Potem sem pomagala pri pobiranju krompirja na kmetih. Deset dni sem bila na morju. Ob nedeljah sem se največkrat kopala.

Zenska, doma z Meje, oče delavec:

Med počitnicami sem delala v tovarni Sora v Medvodah. Vstajala sem ob petih. V nedeljah sem se kopala na Sori.

Moški, Podreča, oče kmet:

Med počitnicami sem moral pomagati pri delu na polju.

Moški, Dobravica pri Podnartu, mati delavka:

Takoj po končanem pouku sem si preskrbel delo. Ker so v Podnartu kopali za vodovod, sem doma vprašal, če grem lahko pomagat. Sel sem zasipat jarke. Delal sem skoraj vse počitnice. Zjutraj sem zgodaj odšel na delo, delal približno do desete ure, popoldne pa spet, približno 10 do 12 ur na dan. Delal sem, kolikor sem hotel, ker sem bil plačan od metra. Zaslužil sem kar dobro, vsega skupaj 50.000 din. V nedeljah in v prostem času sem kolesaril, se ukvarjal s športom, bral knjige in podobno.

Moški, Kranj, oče uslužbenec:

Med počitnicami sem en mesec delal v Gorenjskem tisku, kjer sem zaslužil 20.000 din. En mesec pa sem bil na morju.

Zenska, Podnart, mama gospodinja:

Dopoldne sem med počitnicami pomagala mami, popoldne sem bila navadno prosta ali pa sem tudi pomagala doma. En teden sem bila na morju, razen tega pa sem bila nekaj časa pri teti na kmetih, kjer sem veliko pomagala pri delu na polju.

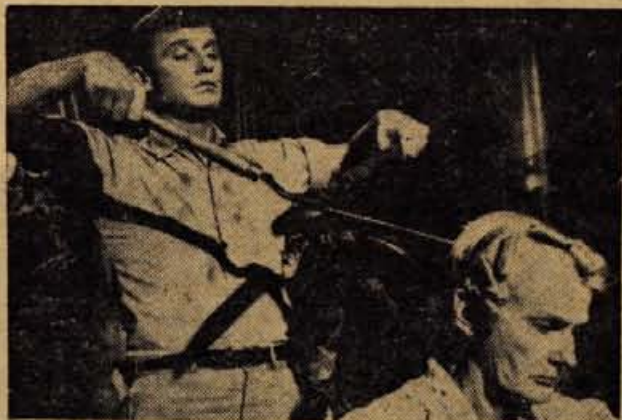
Zenska, Kranj, teta gospodinja (samo dva člana gospodinjstva):

Med počitnicami sem bila vse dni doma. Dnevi so se enolično ponavljali: hodila sem po mleko in kruh (vsak drugi dan), pospravljala po kuhinji, popoldne sem šla v trgovino, potem pa je prišlo pranje, likanje ali kaj podobnega. Seveda sva šli s teto tudi v kino ali kam drugam. Zdi se mi, da moje poletne počitnice niso bile prav vesele.

Zenska, Kranj, oče delavec:

Doma sem pomagala mami, pospravljala v stanovanju, pripravljala kosilo, pomivala posodo in podobno. Na počitnicah sem bila v Beogradu pri sorodnikih, nato pa sem se preko Dubrovnika in Splita vrnila domov. Mesec dni sem delala v tovarni v Medvodah. Takrat sem vstajala ob pol petih.

Film o človekovi notranjosti



»SOK TERAPIJA« (režiser Denis Sanders): Igralec (Stuart Whitman) stori nesmiseln zločin in simulira blaznost, da bi prišel v umobolnico. Ugotoviti namreč hoče, ali je mladi morilec (Rody McDowell), ki je ubil svojega bogatega gospodarja (na sliki) in se zdaj zdravi tam, resnično blazen, ali pa se samo spretno izmikata kazni



»LILITH« (Jean Seberg) je dekle, ki se zdravi v privatni bolnici za duševno bolne. Tu potegne mladega zdravnika (Warren Beatty — oba na sliki) v svoj nezdravi fantazijski svet in v bolečo in tragično ljubezen. Režiser je Robert Rossen



»PRISILNI JOPIČ« režiserja Williama Castlea je film Joan Crawfordove, ki se je po filmu »Kaj se je zgodilo punčki Jane?« povzpela do novega vrha svoje igralske slave. Tu igra pacientko v duševni bolnici, ki je s sekiro ubila moža

Film se vse pogosteje ukvarja s človekovo notranjostjo. Spoznanja psihologije tako ali drugače, resno ali neresno vzeta, prodirajo tudi v svet filma — kot prodirajo v svet literature in likovne umetnosti. Film je akcija — že od vsega začetka in prejkone do svojega konca. Le da je bila na začetku gola zunanja akcija, zdaj pa prodira v film vse bolj tudi takoimenovana »notranja akcija«.

In kaj bi moglo biti bolj dramatičnega kot »skrivnostne globine človekove duševnosti« ali »doslej neslutena stranpota človekovega razuma« ali »divlja in bolesta

čustvovanja tistih, ki so onkraj meje normalnega? Zato taka, v komercialne šablone izkrivljena spoznanja psihologije vse bolj prodirajo v film in postajajo vse bolj komercialna. Filmov s takoimenovano psihološko tematiko je vedno več.

Se bolj kot evropski film — ki ima v tem pogledu nedvomno svoj vrh v največjem psihologu filma Svedu Ingmarju Bergmanu — rad posega v človekovo duševnost ameriški film. Povsem razumljivo. Saj je »pravovernemu Američanu« Freudova psihoanaliza enako sveta kot biblija. V teh dveh virih išče razlago in rešitev svojih velikih in malih vsakdanjih težav — in pri tem dostikrat da prednost Freudu!

Seveda pa ameriški producenti mnogo raje psihološko tematiko izrabijo kot aktu-

alno komercialno vabo — kakor pa da bi pustili režiserjem raziskovati svet človekove duševnosti. Zato so tudi tako redka dela, kakor so bili »Trije Evini obrazi« ali (neodvisni) »David in Liza«. Zelo pogosti pa so filmi, ki bi jih, razen v pogledu kvalitete, lahko postavili v isto vrsto s Hitchcockovim »Psychom«.

Oglejmo si tokrat štiri najnovejše ameriške filme, ki so posegli v svet duševno bolnih in nenormalnih: »Sok-terapija« Denisa Sandersa, »Lilith« Roberta Rossena, »Pazniki« Halla Bartletta in »Prisilni jopič« Williama Castlea. V katero od obeh skupin spadata dva posamezni izmed njih, bomo lahko presodili šele, ko jih bomo (in če jih bomo) imeli priliko videti. Zaenkrat si lahko le ogledamo nekaj slik.



»PAZNIKI« obravnavajo tiste, ki so ravno na meji med normalno in nenormalno duševnostjo. Film razvija teorijo, da lahko ti ljudje, če so združeni pod vodstvom humanega zdravnika, v skupini pomagajo drug drugemu do normalnosti. V filmu režiserja Halla Bartletta igra zanimivo vlogo nerazumevajoče glavne sestre Joan Crawford (na sliki sredi lekcije juda za bolničarke)



»VOJNA GUMBOV« je nenavadna vojna, ki si jo v svetu vojn napovedo fantiči dveh malih francoskih vasi. V njej zmagovalci premagancem vsakokrat porežejo vse gumbce in jim s tem nakopljejo na glavo starše, ki se v tej »vojni« prav ne znajdejo. Zanimivi film je režiral Francoz Yves Robert.

»POLNOCNI SESTANEK« francoskega režiserja Rogerja Leenhardta je tragična usoda žene (Lilli Palmer), ki se v svoji osamljenosti povsem izenači z junakinjo filma, katerega gleda, in naveže zanimivo razmerje s svojim sosedom, novinarjem (Michel Auclair). Film odlikuje duhovitost, eleganca in toplina.

»DOZIVLJAJI LEDA« so eden redkih filmov, ki so na našem programu namenjeni mladini. Ameriški barvni film Arama Avakiana in Leslieja Martinsona je zgodba o hrabrem in zvestem psu Ledu, nekakšna nova verzija priljubljenih filmov o Lassie. Posrečno najmlajši bodo filma veseli.

✓ **Ladja, s katero smo se peljali na izlet, je bila prepolna turistov in vsi smo bili zbrani na njeni levi strani in z očmi sledili paru delfinov, kako sta se brezskrbno, vedro in elegantno poganjala iz morske modrine in nato spet za kratek čas izginjala v njej. Tako se nam je zdelo, kot da bi vse to delfina počela zaradi nas, kajti podila sta se okoli ladje in skoraj bi upal trditi, da sta se obnašala tako, kot da bi zabavljala čez okorno morskoplovilo, na katerem smo se vozili, nato pa se mi je spet zdelo, da je njuno obkrožanje ladje demonstracija njunih vrlin in sposobnosti.**

Kdor je gledal prelep francoski film »Svet tišine«, mu je ostal prizor z ogromno, nenehno poskakujočo jato delfinov neizbrisno v spominu. Film so posneli v toplih morjih in prav ta morja so tista, ki delfinom izredno ugajajo. »Nobene živali ne vidimo pogosteje v toplih morjih, kot delfine. Kjerkoli se pojavi ladja, pridivjajo in se podijo okoli nje. Včasih jih je deset, včasih dvajset, včasih sto. Se več, kajti videli so že jate, v katerih je bilo pet sto ali celo šest sto teh morskih sesalcev. Povsod so, ljudje jih poznajo in jih imajo radi. Brez strahu se pokažejo pred človekom in ga spremljajo na njegovih potih, toda o svojem življenju pod vodno gladino, o svojem rojstvu, ljubezni in smrti ne izdajo ničesar...« Tako so o njih pisali naravoslovci še tik pred drugo svetovno vojno. No, tedaj so na Floridi zgradili dva specialna bazena, eden je bil okrogel, drugi pravokoten, z namenom, da v njih proučujejo delfine.

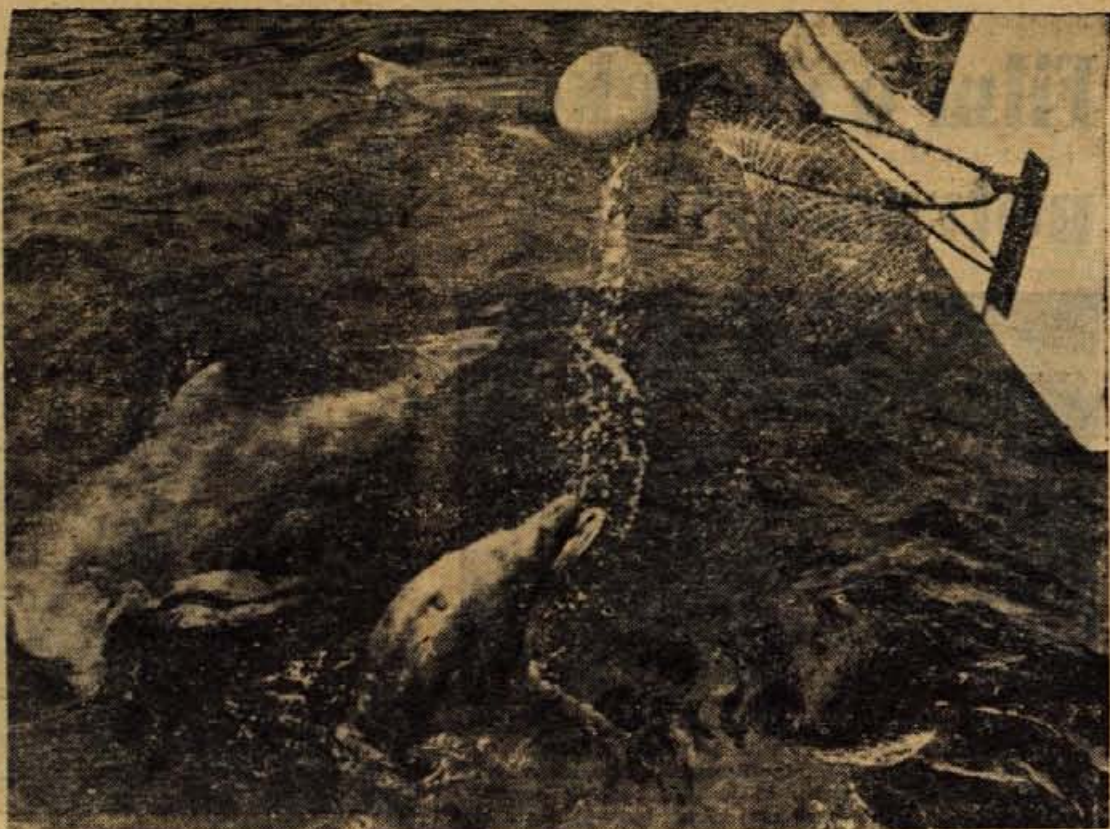
Zanimivi DELFINI

BRIHTNI SO, DA JE KAJ

Oceanarij na Floridi je bil prvi izdelan z namenom, da se tu proučujejo delfini. Rezultati, ki so jih strokovnjaki dobili v njih, pa presenetljivi. Pa ne samo to. Bazena v Miamiju (Florida) sta postala izredno privlačni točki, kajti delfini so se pokazali za izredno inteligentne živali in kot take bili dojemljivi za najrazličnejše vragolije. Zato in pa iz znanstvenih ciljev seveda, so podobne oceanarije zgradili še v Californiji, Brahamskih otokih, Avstraliji, in celo v Monacu so razmišljali o njem. Tako se je krog njihove popularnosti izredno hitro razširil, kajti postali so izredno iskan objekt filmskih in televizijskih kamer, njihove sposobnosti pa so inspirirale prenekaterega novinarja.

Oceanarij v Miamiju je še vedno vodilni med tistimi, ki se ukvarjajo z delfini. Tu so med drugim tudi ugotovili, da je med delfini samimi krogloglavci najbolj inteligentni (njegovo ime izvira iz kroglasto oblikovane glave). Ti poizkusi, pa tudi točke programa (na primer žongljanje delfinov z žogo, zvonjenje z zvoncem in skok skozi obroč, preko katerega je napeta papirnata membrana) niso nobena posebnost. Vsega tega se delfini nauče kar tako — mimogrede, če hočemo. Le trikrat, morda štirikrat jim je vajo treba pokazati in jih vmes seveda primerno nagraditi. Vajo znajo in je ne pozabijo. Pred kratkim so v omenjenem oceanariju izvedli nekaj izredno zanimivih poizkusov.

Pet delfinov so naučili, da so se na poseben znak postavili v vrsto, ki bi bila lahko vzor nekaterim športnikom in celo vojakom. No, v tej vrsti so delfini čakali, tako kot čakajo tik pred startom tekači na 100 m. Ko je njihov dreser zapiskal, se je cela grupa pognala in drvela tik pod površino, nato pa kot eden prebila gladino vode, ter nekaj trenutkov razvrščena kot grupa letal rezala zrak tri metre nad mokrim elementom, nato pa glava usmerila navzdol in v trenutku kotu zdrknila v vodo. Ves postonek so delfini



Delfini med drugim igrajo tudi košarko

na znak njihovega mentorja seveda z velikim zadovoljstvom ponovili.

Druga delfina so spet naučili, da je v pokosčni držji plaval nazaj, torej plaval je tako, da vode ni »rezal« z glavo, pač pa z repom. Tudi za študij te točke ni potreboval mnogo časa. Prišla mu je v »meso in kri« tako, da bi gledalec mislil, da zanj ni večjega užitka, kot če svojemu dreserju z njo ustreže.

Kako hitro delfini »kapirajo«, naj vam ponazorim tale primer.

Delfinu, ki je čisto slučajno z repom potokel po vodni gladini, je njegov dreser zaploskal zato, ker mu je bila delfinova gesta pač všeč. No, ampak delfin je s svojim ravnanjem pokazal, da je razumel tudi ploskanje dreserja, zato je udarjanje z repom ponovil. To je seveda skromna nagrada v hrani in d. . . ploskanje v kratkem povsem osvojil.

NOVOZELANDSKI SAMOUK

Tudi ta delfin se je od ljudi naučil marsikaj, vendar čisto sam in brez namenske pomoči ljudi. Terasa nekega hotela je bila zgrajena nad morjem, turistov je bila vedno polna — to pa po zaslugi delfina, ki je vsak dan demonstriral pred njo s svojimi, včasih tudi akrobatskimi točkami. Ljudi se vsekakor ni bal, kajti ni ribaka (kiti, delfini), ki bi pred človeško pojavo občutil strah. No, tudi ta, o katerem govorimo, je bil radoveden in igrav, igrav tako, da se je kopalcem na plaži pridružil in se skupaj z njimi zabaval. Lahko so ga tudi jahali. Njegovo zadovoljstvo je prekipevalo, kadar so kopalci igrali vaterpolo; pravijo, da so bile igre, katerih se omenjeni delfin ni udeležil, zelo redke.

SO VZORNI KOLEGI

Ze Rimljan Plinij je poročal, da so čudovitega godca rešili delfini, ki jim je takrat, ko je padel v morje, zaigral. Pravi, da so ga potem ponesli na svojih hrbtih od Tarenta do Peloponeza. Isti pisatelj je pripovedoval zgodbo o nekem dečku, ki je delfina krmil vsak dan in si ga s tem tako pridobil, da ga je lahko zajahal. Več let je delfin dečka prevažal čez zaliv v šolo in nazaj.

Tako je bilo torej pred tisoč leti in tako je tudi danes. Potrjeno poročilo o podobnem ravnanju delfinov nam zgodbo o delfinih-rešiteljih samo potrjuje. Zensko, ki se je utapljala nekje na Pacifiški obali Californije (ZDA), je rešil delfin. Z glavo jo je namreč rinil k obali toliko časa, dokler ženska ni bila v tako plitvi vodi, da so jo iz nje potegnili ljudje. Stevilni očividci so dogodek opisali, oblasti pa so ga preverile.

Delfini pa si pomagajo tudi med seboj. Pojav so že mnogokrat opazovali. Delfina, ki je obnemogel ležal na dnu bazena in ni mogel na površje po zrak, sta »kolega« z glavami podprla pod plavutaste sprednje noge in ga nosila na površje po zrak. Pri tem pa sama do zraka nista mogla, kajti plavuti nezavestnega delfina sta ravno pokrivala njuni dihalni doptini (njihov nos se je pomaknil na teme glave).

Delfini so družni tudi v lovu in obrambi. Orke (orjaški delfini-roparji) napadajo tako, da okoli žrtev sklenejo obroč. Primeri boja med morskimi psi in delfini so znani tudi iz našega Jadrana. Delfini so skoraj vedno zmagovalci, kajti v slogi in inteligenci je moč.

KJE SO VZROKI TAKEGA PONASANJA DELFINOV?

Vzroki hitrega prilagajanja, učenja, njihove »družabnosti« in medsebojne pomoči gotovo niso dani sami po sebi. Vse te lastnosti morajo imeti in tudi imajo svoj vzrok. In kje je skrivnost takega ponašanja?

Dr. ANTON POLENEC nam je takole pojasnjeval ta svet delfinov:

● V čem je pglavitni vzrok takih lastnosti delfinov?

»Delfini in kiti nasploh (delfini in kiti so bližnji sorodniki) so »družabna« (živijo tudi v 1000-glavih jatah) bitja živalskega sveta. Njihove duševne sposobnosti so tudi zaradi tega tako visoko razvite. So zelo radovedni in prilagodljivi in inteligentni. Delfina, ki je v ujetništvu, tretji dan že lahko krmimo iz roke.«

● Kaj pa medsebojna pomoč?

Znanstveniki so dognali, da delfini vzdigujejo na površje vse predmete, ki v vodi sicer plavajo, vendar so negibni. Tako so delfini poleg nezavestnih kolegov vzdigovali na površje tudi konzerve, les in podobno. Tudi človeka.

● Od kod legenda, da se »duše« utopljenih mornarjev vtelešajo v delfinih?

»Ta vesela morska bitja ljubijo življenje v vodi bolj kot ribe in to tudi kažejo na način, ki je zelo blizu človeškemu. Vzrok neposredne povezave pa je dihanje, ki je podobno človeškemu tako po načinu samem, kot tudi zvočnih efektih. V trenutku, ko se pojavi delfin na morsk gladini, je slišati kratek, skoraj človeški vzdih (t. j. izdih).«

● Bi morda delfina po inteligenci lahko primerjali s katero od kopenskih živali?

»Malo je takih. Morda s sloni ali s šimpanzom. Ti sodijo med najbolj inteligentne živali nasploh. Vendar so poizkusi z delfini pokazali, da jih ti včasih celo prekašajo.«

RADIJSKI SPORED

VELJA OD 7. DO 13. MARCA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.15, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30

SOBOTA — 7. marca

8.05 Vedre melodije za konec tedna — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 »Mladina poje« — 9.45 Cetrure z ansambлом »The Shadows« — 10.15 Nekaj polk in valčkov — 10.35 Dva ameriška akademska zbora — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Sobotni zabavni mozaik — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Nastopajo moški in ženski zbor Tehniške in Gradbene srednje šole — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.45 Novo v znanosti — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Naši pevci pojo lepe melodije — 20.20 Sanje v izsanjanem mestu — 21.00 Sobotni ples — 22.10 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Prijeten konec tedna

NEDELJA — 8. marca

6.00 Dobro jutro — 6.05 Dnevni koledar — 6.30 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 7.55 Mladinska radijska igra — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.30 Operna matineja — 11.30 Nedeljska reportaža — 11.50 Deset minut z orkestrom Franck Poursel — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 13.30 Za našo vas — 13.50 Koncert pri vas doma — 14.10 Novosti iz arhiva zabavne glasbe — 15.05 Rapsodije in plesi — 16.00 Humoreska tega tedna — 16.20 Domače melodije za nedeljsko popoldne — 16.45 Igra plesni orkester Aime Barelli — 17.05 Hammond orgle — 17.15 Radijska igra — 18.00 Glasba iz znamenitih oper — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Izberite svojo popevko — 21.00 Srečanje s sopranistko Zinko Kunc — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Večer sodobne slovenske glasbe

PONEDELJEK — 9. marca

8.05 Prvi posnetki Gorenjskega vokalnega kvinteta — 8.25 Glasba ob delu — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Pojeta sopranistka Sonja Hočvar in Edvard Eržen — 10.15 Klavirske skladbe — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Popevke, ki jih radi poslušate — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.45 S

knjižnega trga — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Iz opernega albuma — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Melodije vzhajajočega sonca — 18.36 Godala v ritmu — 18.45 Pota sodobne medicine — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Skupni program JRT — 22.10 Glasbena medigra — 22.15 Skupni program JRT — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 S popevkami po svetu

TOREK — 10. marca

8.05 Vrtljak zabavnih zvokov — 8.35 Nekaj domačih — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — 9.25 Veliki valčki — 9.45 Zlata Ognjanovič poje samospeve — 10.15 Plesne miniature — 10.40 Uverture in drugi odlomki — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domače pesmi in napevi — 13.30 Simfonična suita — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 14.35 Zborovske pesmi in priredbe Zorka Prelovca — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 V torek na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Češke popevke — 18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana in njegovih solisti — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Solze ljubimca na grobu najdražje — RTV Ljubljana — 20.20 Radijska igra — 21.10 Skladbe Beethovna in Brahmsa — 22.10 Glasbena medigra — 22.15 Skupni program JRT — 23.05 Za vsakogar nekaj

SREDA — 11. marca

8.05 Jutranji divertimento — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 Iz jugoslovanske produkcije zabavne glasbe — 10.15 Slovenski zbori in ansambli pojo pesmi raznih narodov — 10.45 Človek in zdravje — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Nenavadni ansambel Davida Carolla — 12.50 Deset minut s pevcem Raffom Irgoličem — 13.30 V svetu slovanske in romunske glasbe — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 14.35 Od Sofije do Moskve — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Komorni zbor RTV Ljubljana poje pesmi — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Ciklus Chopinovih skladb — 17.35 Iz fonoteke radia Koper — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Mojstri orkestrske igre — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Suita in capriccio — 20.30 Lepe melodi-

je — 21.05 Skupni program JRT — Don Kihot — 22.10 Glasbena medigra — 23.25 Zaplešite z nami — 23.35 Melodije za lahko noč

CETRTEK — 12. marca

8.05 Z opernih in koncertnih odrov — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.25 Srečanje v studiu 14 — 10.15 Pihalna godba — 10.30 Pet minut za novo pesmico — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Za prijetno razvedrilo — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Igra ansambel Al Caiola — 17.15 Turistična oddaja — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Iz bolgarske glasbene literature — 18.45 Ta teden v skupščinskih odborih — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Cetrtekov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Lahka glasba — 21.00 Večer umetniške besede — 21.40 Eden novih posnetkov RTV Ljubljana — 22.10 Na obisku pri čeških, bolgarskih, madžarskih in sovjetskih solistih — 23.05 Nočni akordi — 23.20 Skupni program JRT

PETEK — 13. marca

8.05 Veliki valčki in operne uverture — 8.30 Pesmi in plesi iz igre »Koštana« — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Med uverturami — 10.15 Odlomki iz opere »Deseti brat« — 10.35 Novost na knjižni polici — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domače pesmi in napevi — 13.30 V melodijah in ritmih — 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 14.35 Priljubljene popevke — 15.15 Napotki za turiste — 15.20 Zabavna glasba — 15.45 Jezikovni pogovori — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Iz življenja in dela Antonina Dvořaka — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Poje Invalidski partizanski pevski zbor — 18.30 Pripoveduje nam — 18.45 Iz naših kolektivov — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Skladbe jeseni igra orkester David Rose — 20.15 Tedenski zunanepolitični pregled — 20.30 Iz slovenske violinske glasbe — 21.15 Minute z orkestrom Raphaela — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Plesni zvoki — 23.05 Koncert ansambla slovenskih solistov pod vodstvom Karla Rupla

K I N O

Kranj »CENTER«

7. marca ameriški dokumentarni film ZAKAJ SE BORIMO I. del ob 16. uri, italijanski barvni CS film SAM-

SON PROTI NASILNEŽU ob 18. in 20. uri, premiera ameriškega filma DOGODIVSCINE LEDA ob 22. uri

8. marca italijanski barvni CS film SAMSON PROTI NASILNEŽU ob 14., 16., 18. in 20. uri

9. marca ameriški barvni film DOGODIVSCINE LEDA ob 17. in 19. uri

10. marca ameriški barvni film DOGODIVSCINE LEDA ob 17. in 19. uri

11. marca ameriški barvni CS film BAGDADSKI TAT ob 17. in 19. uri

Kranj »STORŽIČ«

7. marca sovj. barv. film HUZARSKA BALADA ob 16. uri, meh. barv. film V SLUŽBI PANCHA VILLE ob 18. in 20. uri

8. marca amer. dokum. film ZAKAJ SE BORIMO I. DEL ob 10. uri, amer. barv. film DOGODIVSCINE LEDA ob 13. uri, amer. barv. film V SLUŽBI PANCHA VILLE ob 15. in 19. uri, sovj. barv. film HUZARSKA BALADA ob 17. uri, francoski film POLNOCNI SESTANEK ob 21. uri

9. marca ital. barv. CS film SAMSON PROTI NASILNEŽU ob 16. uri, meh. barv. film V SLUŽBI PANCHA VILLE ob 18. uri, francoski film POLNOCNI SESTANEK ob 20. uri

10. marca francoski film POLNOCNI SESTANEK ob 16., 18. in 20. uri

11. marca francoski film POLNOCNI SESTANEK ob 16., 18. in 20. uri

Strazlišče »SVOBODA«

8. marca meh. barv. film V SLUŽBI PANCHA VILLE ob 17. uri

11. marca amer. barv. film DOGODIVSCINE LEDA ob 19. uri

Cerkije »KRVAVEC«

7. marca premiera francoskega filma VOJNA GUMBOV ob 19.30

Naklo

8. marca amer. barv. film ŽIVIM ZA TEBE ob 16. in 19. uri

Jesenice »RADIO«

7. do 8. marca amer. barv. CS film RAZBITA LADJA MARY DEARE

9. marca amer. barv. VV film ŽIVIM ZA TEBE

10. do 11. marca egiptovski film SLAVCKOVA PESEM

12. do 13. marca nemški barv. film MASCEVALEC

Jesenice »PLAVŽ«

7. do 8. marca egiptovski film SLAVCKOVA PESEM

9. do 10. marca amer. barv. CS film RAZBITA LADJA MARY DEARE

12. do 13. marca angleški film NENAPOVEDANI SESTANEK

Zirovnica

8. marca ruski film DOVOLJENJE ZA IZHOD

11. marca amer. barv. CS film RAZBITA LADJA MARY DEARE

Dovje

7. marca ruski film DOVOLJENJE ZA IZHOD

8. marca jugoslovanski film MOSKI

12. marca amer. barv. CS film RAZBITA LADJA MARY DEARE

Koroška Bela

7. marca angleški film NENAPOVEDAN SESTANEK

8. marca ital. franc. barv. film RIMSKE DEVICE

9. marca egiptovski film SLAVCKOVA PESEM

Kranjska gora

7. marca ital. franc. barv. film RIMSKE DEVICE

8. marca angleški film NENAPOVEDAN SESTANEK

12. marca egiptovski film SLAVCKOVA PESEM

Ljubno

8. marca amer. barv. film SERENADA VELIKE LJUBEZNI ob 16. uri

8. marca francoski film NENAPOVEDANO ob 19. uri

Duplica

7. marca ital. VV film SLADKOSTI SOBOTNEGA VEČERA ob 19. uri

8. marca ital. VV film SLADKOSTI SOBOTNEGA VEČERA ob 15., 17. in 19. uri

11. marca franc. film SEDM SMRTNIH GREHOV ob 17. uri

12. marca franc. film SEDM SMRTNIH GREHOV ob 19. uri

13. marca amer. barv. CS film SEDM VELICASTVENIH ob 17. in 19. uri

Radovljica

7. marca amer. barv. CS film SEPETANJE NA BLAZINI ob 18. uri

7. marca ital. film SALVATORE GIULIANO ob 20. uri

8. marca amer. barv. CS film SEPETANJE NA BLAZINI ob 16., 18. in 20. uri

10. marca zap. nemški film TUDI TO JE ŽIVLJENJE ob 20. uri

11. marca zap. nemški film TUDI TO JE ŽIVLJENJE ob 18. in 20. uri

12. marca amer. barv. CS film DVA JAHACA ob 20. uri

13. marca amer. voj. film VOJNI HEROJ ob 20. uri

Ob 16. uri IZVFN v počastitev Dneva žena Dengert MINUTA PRED DVANAJSTO — malodrama nastopa Ana Grgručvič-Lombarjeva.

PETEK — 13. marca

Ob 12. in 19.30 IZVEN Stehlik: TRTOV KOZUH — gostuje Svoboda Center Trbovlje.

Ob 12. in 19.30 IZVEN Stehlik: TRTOV KOZUH — gostuje Svoboda Center Trbovlje.

Založeno neznanokam

»Zelite, tovariš Tečnoba?«
»Pred dobrim mesecem smo vam poslali svoje predloge za spremembo občinskega statuta, pa bi radi zvedeli, če ste jih vzeli v pretres.«

Mož na oni strani pisarniške mize me je očitajoče pogledal z vsemi svojimi dioptrijami:

»Tovariš, to se razume samo po sebi! Vse predloge naših občanov skrbno proučimo in v večini primerov tudi upoštevamo!«

»Vem, toda glejte, nekateri tovariši iz našega kolektiva dvomi-jo. Pravijo, da take vrste roba pri vas rada dočaka molje na dnu predalov!«

Mož je živčno bobnal s prsti po Marxu, ki je služil njegovi mizi in njemu za prepotrebno dekoracijo:

»Natoľcevanje, čisto natoľcevanje! Beseda naših občanov nam je sveta in še enkrat vam zagotavljam, da smo vaš dopis temeljito pregledali!«

»To pomeni, da ste z vsebino naših predlogov seznanjeni?«

»Vsekakor!«

»Da ste o njih razpravljali?«

»Seveda!«

»Da jih boste morda celo upoštevali pri dokončni izdelavi občinskega statuta?«

»Gotovo!«

»In vaše osebno mnenje o naših predlogih?«

Mož je diplomatsko nagubal pročelje svojih možgan. Tale je nevaren, si je bržkone mislil, išče, brska, vohlja, ni zadovoljen z že davno amortiziranimi frazami!

»Hm, zanimivo, tovariš Tečnoba! Interesantno! Da, da, spomnim se, kako smo jih brali. Saj pravim, vaš kolektiv je bil vedno na glasu kot konstruktivna, razgledana skupina ljudi, ki razume našo stvarnost in skuša kar najbolj koristiti komuni, v kateri žive in s tem širši skupnosti. Da, da, vaši predlogi so nam bili zares v pomoč. Lahko vam zagotavljam, da bodo odločilno vplivali na dokončno formulacijo nekaterih členov našega statuta. Ste zadovoljni?«

Seveda sem bil zadovoljen, kajti zdaj sem si bil na jasnem, kakšna usoda doleti prenekateri predlog, dostavljen občinskemu organom. V kolektivu si namreč nismo bili enotni, ali jih res vse pregledajo.

Pa smo na kuverto z velikimi črkami napisali: PRIPOMBE K PREDOSNUTKU OBČINSKEGA STATUTA in jo poslali na občino. Noter pa smo dali za deset tipkanih strani odlomkov iz kubarske knjige.

VILKO NOVAK



HOROSKOP

(VELJA OD 7. MARCA DO 13. MARCA)



OVEN (21.3. — 20.4.)

S TEZAVO prideš do spoznanja, da sumničenje in zaletavost osebe, po kateri hrepeniš, samo odbijata. Živce umiriš v nepričakovanem, vendar prijetnem razgovoru. Na vidiku denarna pošiljka.



BIK (21.4. — 20.5.)

OBISK PRIJATELJEV te spravi malenkostno v zadrego. Srečaš osebo, ki ti zaupa srčno skrivnost in te prosj nasveta. Razmere v poklicnem delu se izboljšajo kljub nekaterim težavam. Pazi na zdravje, trmoglavost in žep.



DVOJKA (21.5. — 20.6.)

S TRMOGLAVO občutljivostjo prideš in dosežeš zaželeno. Službene in izvenslužbene govornice te malce prizadenejo. Pismo od daleč te potolaži, besede od blizu pa raznežijo.



RAK (21.6. — 22.7.)

POSLEDICE gripe občutiš v skoraj istočasnem zaporedju doma, v službi in v denarnici. Pri reševanju delikatnega vprašanja ne poslušaj samo svoje vesti, temveč prislusni nasvetom kolegov.



LEV (23.7. — 22.8.)

NEKA NOVICA te močno vznemiri. Spoznaš, da je rešitev tvojih problemov samo v tvojih rokah in da zanašanje na druge terja prevelike obresti. V družbi presenetiš z zadržanostjo. Pisemce od skoraj že pozabljene osebe.



DEVICA (23.8. — 22.9.)

LAHKOMISELNA kupčija se maščuje z obrestmi. Zaradi uspehov na srčnem področju — pripravljenost na akcijo ljubosumnežev. Šef ti nekaj zaupa.



TEHTNICA (23.9. — 22.10.)

NEPRAČAKOVANO srečanje z že skoraj pozabljeno simpatijo te vrže s tira. V nedeljo združiš prijetno s koristnim z ne preveliko domiselnostjo. Razveseljiv telefonski pogovor. Posrečen nakup.



SKORPIJON (23.10. — 22.11.)

NAGLIM SPREMENBAM v ljubezenskih zadevah ne boš kos. Spor med sorodniki nepričakovano izgleda sosedu, ki marsikaj pojasni, tokrat v tvojo korist. Varuj se mrzlega piva.



STRELEC (23.11. — 22.12.)

OSEBA, ki ti je razvnela srce, te odbije zaradi tvoje netaktnosti. Zaveš se, da čas hiti, zato ti bosta odločnost in nepopustljivost najbolj pri sreju.



KOZOROG (23.12. — 20.1.)

GMOTNI POLOŽAJ se izboljša, vendar razmisli pred nakupom, zakaj srečanje v sredo bo prizadelo tudi družinsko blagajno. S koketiranjem med povabljenici se daš v zobe.



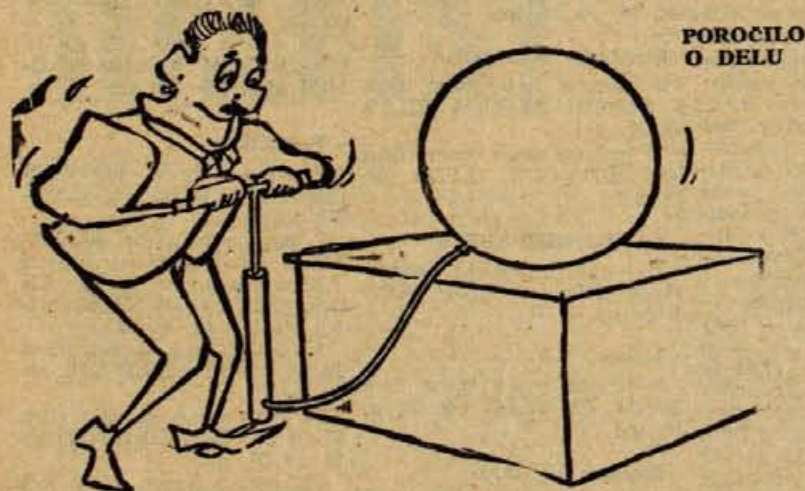
VODNAR (21.1. — 19.2.)

PRECEJ prizadevanja in samopremagovanja bo potrebno, da zado-štiš muham svojih dragih. Črne misli prežene znanec, ki je prav-zaprav neznanec ob srečanju v četrtek zvečer.



RIBI (20.2. — 20.3.)

BEZNO srečanje in hipna ljubezen in zavist pri znancih. Pozablji-vost ti pokvari prijeten večer. Okrogla stvar te razveseli in razneži. Pismo in obisk.



POROČILO O DELU

TELEVIZIJA

SOBOTA — 7. marca

RTV Beograd
17.50 Poročila
18.05 Prenos koncerta Glasbene šole RTV Ljubljana
19.00 TV obzornik
19.20 Križem po Paragvaju
19.50 Kaj bo prihodnji teden na sporedu JTV
20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana
20.30 Propagandna oddaja RTV Beograd
20.45 Ogljedalo tovariša Pokornega — komedija
21.45 Glasbena oddaja RTV Ljubljana
22.45 Dick Powell vam pripoveduje
23.25 Poročila

NEDELJA — 8. marca

RTV Beograd
11.00 Kmetijska oddaja
11.30 Disneyev svet RTV Ljubljana
18.20 Na razpotju — zgodba
18.50 Sportna poročila
19.00 Mladinski TV klub JTV
20.00 Nedeljska izdaja TV dnevnika RTV Beograd
20.45 Stari gramofon — TV drama RTV Ljubljana
21.45 Jazz na ekranu
22.15 Poročila

PONEDELJEK — 9. marca

RTV Ljubljana
10.40 Šolska ura
15.20 Ponovitev šolske ure
17.30 Angleščina na TV

RTV Zagreb
18.00 TV v šoli RTV Ljubljana
18.20 Poročila
18.35 Kljukec in Smukec raziskujeta jamo — lutkovna igrlica
19.00 TV obzornik JTV
19.30 Tedenski športni pregled
20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
20.30 »Evgonija Grandet« — film
22.00 Politični razgovori
22.30 Poročila

SREDA — 11. marca

RTV Ljubljana
17.30 Ruščina na TV
18.00 Poročila
18.05 Medved Brumček — slikanica
18.20 Pionirski TV studio

19.00 TV obzornik
19.30 Sprehod skozi čas JTV
20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
20.30 Propagandna oddaja
20.45 Na kraju samem RTV Ljubljana
21.45 Kulturna kronika
22.15 »Skušnja« — film
22.45 Poročila

ČETRTEK — 12. marca

RTV Zagreb
10.00 TV v šoli RTV Ljubljana
17.30 Angleščina na TV RTV Beograd
18.00 Poročila
18.05 Slike sveta
18.30 Britanska enciklopedija
19.00 TV obzornik

RTV Zagreb
19.30 Narodna glasba JTV
20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
20.30 Žena, ki je nisem poročil — TV drama
22.00 Poročila

PETEK — 13. marca

RTV Ljubljana
17.30 Ruščina na TV
18.00 Poročila
18.05 Kuharski nasveti
18.30 Poljudnoznanstvena oddaja
19.00 TV obzornik RTV Beograd
19.30 Letni čas v Beogradu RTV Beograd
20.00 TV dnevnik
20.30 Propagandna oddaja RTV Ljubljana
20.45 Vedno sročeni — film
22.15 Poročila